

645
1974

სეკსუელური პეიზაჟი

შალვა გვიშვილი
№ 5 1974 გ.

ღირბირი გულიას კვლი სოხუმი.

მუშანა მგელაძე

ლიმონი გულიას

ქალაქის ბაღში ვნახე გულია —
ის ხომ აუხაზი ხალხის გულია.
ჩანს უკვდავების კვარცხლბეკზე მდგარი
და უნიავეს ყვავილებს ქარი.

მეც თავდახრილი ვეახულ იმ წამს,
და მოვუტყევე მთაწმინდის მიწა.

ის წაივს ბაღის ყვავილებს მითმობს,
ამბობს, რომ იგრძნო ქართული სიღბო.

სოხუმის ბაღში ვნახე გულია,
ის ხომ აუხაზი ხალხის გულია!

„საქართველოს ჟღერ“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხა-
ტრულ ლიტერატურული ჟურნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

გაბიაშვილი

გოგიაშვილი ვ. თეოდორიძე

შედეგი სიზმარი

(დასასრული)

შახტარი დ. ერისთავი

მოკლი

მოდის, მოდის, მოფარფარებს, მოციმციმებს თოვლი. უცნაური, ფრთხილი, ვარსკვლავიანი თოვლი. ახლა მოცუვავი კაცუნები თეთრი პარაშუტებით ეშვებიან ციდან. ეშვებიან დასურულებულად, შეუძვენებლად. მიწა კი გაუჩერებელი ადევნებს თვალს ზამთრის პირველ მაცენს. მძიმედ სუნთქავს მხოლოდ. თავისი ზეგნადი, აქვს: „აჰი, ტყუილად ირჩები, ზამთარო, ტყუილად. აბა, სად მოწველები ჩემთან, რას გახდები!“ — მრუმელ ჭკვიან მიწა და მრუმე ზედაპირით ისრუტავს ფიფქებს.

მოთლი დღე მოდიოდა თოვლი. მოდიოდა ღამითაც. მასაც თავისი საფიქრალი ჰქონდა: „აი, სულ ვითოვებს, ვითოვებს და დაეპარცხება მიწას. ერთიანად გაჯახვებ თეთრ საბურველზე“.

მაგრამ დილით მოულოდნელად მზემ გამოიჭერია. „მატუარე-ბო! — ატირდა თოვლი, — სეი შეიძლება განა? ორი მეჭიდვებით“. მიწა იცინის, ხარხარებს, ზეიმობს. მზე სიამოვნებისაგან იტყუება.

ზამთარი კი მორცევებს იქით გაუჩერებულა. იმალება. ბრახოხს. იბერება, იბერება და უცხე... დევო! — გასცდება სიბრაზისაგან და უფთხად ფიქრდება იქცევა. ისევ წამოვა თოვლი. ისევ აბოჟირდება და ასიორდება ცაში. მიწას დაფარავს, მუცს დაფარავს, ქალაქს დაფარავს, სახლებს დაფარავს; აღმოაჩენს შეფუთულავს. მხოლოდ ზღვას ვერ დააჯილბეს ვერაფერს.

დილით, სკოლაში წასვლის წინ, ბიჭი აუჩქარებლად იცვამს ნაე-რებიან კალოშებს. აუჩქარებლად იცვამს და ღალანდაცემულ ბამბიანს და სარკმელს იცქირება.

თოვლი!

მოთლი კვეყანა თოვლში ჩაძირილა.

მხოლოდ ზღვა ჩანს შორით ხელშეუხებელი, ლურჯი.

ბიჭს ეხარება ეზოში გასვლა.

თოვლს ხომ სიცივე და სისველე მოაქვს! ასე გრძელდება კარგახანს, ერთი, ორი, ორნახევარი თვე! ხან თოვს, ხან ნისლით, ხან ხოშკავალი და წვიმა ჩხვრავს, ავეი-რისტებს თეთრ საბანს. ტყუბებში წყალი და ტალახი გაბატონებულა. უფრო ხშირად კი თოვს. თოვს არეულად, უნიათოდ...

ბოლოს, მიწას მომხვრდა დავა და დათმო. ერთი სიტყვით, დიდ-სიცივნეზე გამოიჩინა. მასაც მომხვრდა თოვლ-კუთხი, ნისლი, ხოშ-კავალი, ნიქრი, კინკა. თანაც, ახალ სამოსელზე ზრუნვის ეამაც მოატანა. და მან შეიკრა ერთიანად გაქათობილი, კვეყნად ყვე-ლაზე საუკეთესო საქორწინო კაბა. ეს იმიტომ, რომ ყოველ ზამ-თარს დღედიანად პატარაობდა უწყის, შემოდგომაზე კი — დაქვრი-ვად. რას იზამ, ასეთი ბუნების წყის: ზამთარში მომზადდება მო-ველელებზე სასიძო — ახალი წალი და გვიან შემოდგომაზე კვდება...

დღედიანა კი მზარდ ეკუთვლია, მზარდ ღამათა, მზარდ სასურვე-ლი პატარაობა.

— იცი, სიზმარში მამა ენახე!.. უთხრა ბიჭმა დედას. — მამა ცოც-ხალია!

დღემ შეშფოთებით მოხედა.

— ღმერთმა ქნას! — თქვა უცხე, — შენ რომ სიზმრების არ გყამდა!

— ახლა მწამს, — ფოლადმა გაიჭყრა ზეგის ხმაში. ახლა მან იცოდა ვისი მანქანითაც ბრუნდებოდა დედა სამსახურიდან. ეს იყო მაღალი, მამასაგნო ძლიერი და მხარბეჭიანი მამაკაცი. მას ელზიზა-რა ერქვა. ანუ როგორც დედა ეძახდა — ელზიზარ ლუკინი.

— ეს არის შენი ძაქავი? — გაიღმა ელზიზარ ლუკინმა, როცა დედა მანქანიდან გადმოსვა.

— კი, ჩემი ძაქავია! — რაღაცნაირი გაბზარული ზმით წარმოთ-ქვა დედამ და სახეზე წამოწოილა. ბიჭს გაუცვირდა — მას არა-სოდეს ენახა ეს კაცი. ის კი იცნობდა თურმე, სახელიც სცოდნია.

— მოდი, აბა, გავიცნოთ ერთმანეთი. — თქვა ელზიზარმა და ზე-ლი გაუწოლა.

— შენ ხომ გოგონა გქვია?

ბიჭმა თავი დაუქნია და თვითონაც გაუწოლა ხელი.

ირვლეო თოვლი იდო, ციფი, ხორკლიანი, უცხო.

— პური ან შაქარი ხომ არ გჭირდებათ? — კითხვა ელზიზარმა დედას.

— არა, ნუ შეუწუხებით, ელზიზარ ლუკინ. თქვენ ისედაც ბევრი საკეთილ გავიცნეთ, გმადლობთ.

— ეხ, ნეტა მეტი შეგიძლოს, — ამოიხარა ლუკინმა და მანქანისა-კენ გაემართა. გოგონამ შენიშნა — მარჯვენა ფეხს მძიმედ ადგამდა — კოჭლობდა.

— ეს ჩემი უფროსია, — თქვა დედამ, როცა მანქანა წავიდა. — მამაშენთან სწავლობდა ინსტიტუტში. მარჯვენა ფეხი სულ არა აქვს. ყუმბაბამ მოაღოცა დრონტზე.

— მერე რა მოხდა? — უგულოდ გამოცრა ბიჭმა და შენიშნა, რო-გორ შეიცვალა დედას სახე. მიხვდა — დედას არ მოეწონა მისი ნათქვამი. არ მოეწონა, მაგრამ არაფერი უთქვამს. ის იყო მხოლოდ — მოთლი საღამო გავითრებული და ერთიანად მოშველებული იქდა.

ბიჭს შეუცვლა იგი და ეამბორა.

— იცი, შეხე, სიზმარში მამა ენახე!.. მამა ენახე!..

დედამ კი ისევ შეშფოთებით მოხედა.

— შენ ხომ სიზმარშიც არ გჯეროდ? შენ ხომ დამცინიდი მუდამ, სიზმარი სისულელეთა?

— მე ყველამ დამვილი სიზმარი ენახე. აი, ნახავ, მამა ჩამოვა!

— ღმერთი, ნუთუ მაგ დღეს მოვესწრებო? ღმერთო!.. მაგრამ ჩვენ რომ მოგვეწეროს!..

ბიჭმა აცემლებულ დედას წელზე მოხვია ხელი და მკერდზე მი-
აღო თავი.

— ტყუილია, ტყუილი. ჩვენმა ფოსტალიონმა თქვა, ომის დროს
ასეთი შედომები ხშირად ხდება. გამოჯანმრთელი დაღუპვის ცნობას,
აბატონებზე ოჯახს, აფორიაქებულ, ის კი თერმე ცოცხალი არ ყო-
ფილა?!

— ნეტავი, გე ვთხოვდი ასე იყოს, ნეტავი!
მერე ბიჭი გვიანობაში იდგა თოვლით, იდგა გზის ბოლოში, მო-
ფრთხილ. მანქანის გამოჩენას უცდიდა. აქმდე უცნობი ეჭვი და
მისაზნებელი დაუფლებოდა. იდგა, მხრები და ქუდი თოვლით ჰქონ-
და საყვ.

იდა.
ელოდა.
მანქანა არ ჩანდა.

ერთხანს გზის გარშემო იარა. ფეხები გაყვინა, გაეძვრა. ლოყებ-
ზე ლამის სუსხიანი სუნთქვა იგრძნო.

დღა არ ჩანდა.

უცემ ზეით აიხედა, თავისი ოთახისაკენ და გაოცა — სარკმელ-
ში სინათლე ენთო.

გოგონას სული შეეკრა. მან სირბილით გაიარინა გზა და ვეე-
და სადარბაზო შესასვლელში გაუჩინარდა.

შინ დედა დახდა.

— სად იყავი? — ჰკითხა მან მშვიდი ხმით.

— შენ გიცდიდი. — უპასუხა ბიჭმა. — მეგონა, მანქანით მოხვო-
დოდა.

— მე კი ფეხით მოვედი. — გაიკინა დედამ.

— რაობი? — გაიკინა ბიჭმა.

— უბრალოდ, არ მინდა სხვისი შეწყუება. რაც არ უნდა იყოს,
უცხო კაცია. ახა, რად უნდა შეეაფუხო?

შეაბნობის ბიჭმა მოულოდნელად გაიღვიძა. გარეთ საოცრად გა-
ნათებულიყო ყველაფერი — გვერდებზე, ყვითელი მთვარე გახი-
რულიყო ხეთა ტრეხში.

დღა ბოროტად: სანდრო! სანდრო!

ბიჭმა ფრთხილად გაიარინა საბანი, ჭკერ ცალერ ფეხი დაღვა ციკ
იბატე, მერე — მეორე. დღა ისე გაეშვდა.

ბიჭმა ფრთხილად დაადო თავზე ხელი.

— დედა! — წაიჩურჩულა მან.

— სანდრო! სანდრო! — იძიდა დედა და ბიჭი ისევე უჩურჩულა და-
უბრუნდა თავის ლოგინს. რაღაცნაირი თბილი სინათლე განისმკვალა
ღელის მიმართ. ბაბაში მოხერხებულად ჩაიბუნდა. გაასუნდა: იმ
სახედისწერო ბარათის მიღებამდე ერთი თვის თავზე ღელისთვის
ვიღაცას ეთქვა: ამ აბრეულობაში ყველაფერი ხდება. ისე რომ,
ელოდო. ადგილი შესაძლებელია, თქვენს ქმარი უბრალოდ დაჭრი-
ლი წეეს საღამუ... ანდა სხვა ნაწილით მოხდა... ერთი სიტყვით,
ელოდო!.

დღამ საგანგებოდ გამოაწყო ბიჭი, მოძებნა ის სახედისწერო უწ-
ყება და სახედორე კომისიარტისაკენ გასწია.

გადაღლილი ოფიცერმა თქვა:

— ახლა თითქმის შეუძლებელია რაიმე გარკვევა. შეიძლება თქვე-
ნი ქმარი ალუბაში მოხდა... უბრალოდ დაიკარგა...

— მაგრამ რა რომ დაღუპვის ცნობა გამოიმუხავს?

— მე შემიძლია მოგვით ცნობა, რომ იგი ცოცხალია!

— რა გუქვს ხართ! — ეწყინა დედას.

— ომია! — მახტოვ მისცა ხელი ოფიცერმა. — არ გვარგის გძნო-
ბების აყოლა... აბატონი, თუ გაწყენილი. — უნებურად მოიფიქრა. უნ-
და გამოიჭი... გინდო, იცოდით ჩემი აზრი? — გვარგედო, იმედო
გქონდო, ელოდო. სასწაულებს მტერი და ხდება ომში!

დაბ, — ფიქრობდა ბიჭი, — გვარგედო, იმედო გქონდო, ელო-
დო. სასწაულები ხდება, რომ მოხდა ერთი ასეთი სასწაულო? ზომ
დაბრუნდა ბარანა კეთილმის დაღუპული შეიწო? დაბრუნდა. მარ-
თალია, უხელოდ. მაგრამ მაინც დაბრუნდა.

— ომშია, — ეკითხებოდნენ მეზობლები, — ჩემი ვინაობა არ გი-
ხახას?

— ნიუწო?

— სიმინი?

— გორგია?

— რაია?

— ეს, მეზობლებო, — იღიმებოდა ბარანა კეთილმის ცალხელა
ბიჭი, — ნუ გამოიწყო გული ამდენი შეკითხვები. ნუ გვინათო.
ცოცხლები არიან ყველანი, ნიუწო, სიმინი, ორგია, გორგია
ჩემს გვერდით იბრუნდა. სანდრო — მეზობელ არიამი. კარგად არი-
ან. მოკითხვას ვითვალის. წყრილების წერის დრო კი არა აქვო.
ომია, ქალბილი, ომი. დაბრუნდებიან თქვენი ჩაინდები, მერე ზომ უნ-
და დარჩენი რაღაც საამბოში?

მეზობლები დედასთან იმუბოდნენ.

ბარანა კეთილმის ბიჭი კი სვამდა არას, გამოიბრუნებულ
დაბრთილად გზოში და ღრიალებდა: — არაფერი არ მინახავს და
არაფერი მსმინა. იმ ჯოჯოხეთიდან უშვაცი ვერ გამოაღწეეს! კაცი
ვთავი და ნახევარკაცი გახადეს!

გოგონას დედას ხშირად სტუმრობდნენ მეზობლის ქალები. დას-
ხლებოდნენ, გაშლიდნენ ფსონის ჭალადს და:

— უუ, ნიუწო (გოგონას დედას მიმართავდნენ), დაბე, რა კარტი
მოვიდო. დედა გაქვს. სიხარულს ელოდ წორო გზინა... სხადია.
ქმარის ამბავს შეიძლება. გული დაგიმშვიდდება, ვავილდდება. რა
კარტი მოვდის, რა კარტი!

მერე გოგონას სახელზე შლიდნენ კარტს. და ჰოი საოცრებავ! —
იგივე მორდებოდა.

გარეთ თოვლი იდო და დღესავით განათებულიყო ყველაფერი. ეს
იბოტო, რომ დიდი, ყვითელი მთვარე ისევე ხეთა ტრეხში იყდა.
ადამიანები სასწაულს ელოდნენ. სასწაულს ულოდა ბიჭი.

მან წარმოიდგინა ზაფხული, მზე, მუხლამდე ბალახი და ბალახში
ჩაუყვდოლი მწერიკები. ეს დაამახვილა მამის სოფლიდან, იმ
სოფლიდან, სადა მამამ ბავშვობა გაატარა. ახლა ბიჭი მამის მაგი-
ვრად გარბოდა ბაბაში, ფეხშიველი გარბოდა. ბალახი ჩხლტდა,
უღრინებო, თითქმის მუხლამდოდა. მაყვლის ბუნქთან ლალი იდ-
ვა. ლალის თფირი ბაფთები ეცოთა და ბაფთები ჰეპულეს გვერდზე.
„მოგწონს აქ?“ — ჰკითხა გოგონამ. „მოწონს“, — გათიხდა ლალიმ
და თავისი სუსტი, თითქმის გამჭვირვალე ხელი გაუწოდა — ხელის-
გულზე კი ჰაჟაჟის, სული ერთი ციკნა მზე ედო და მამაშენიან-
და. „შენ აქ დისიყვი. — უბრალო ბიჭმა, — მე კი წავალ, მაშინვე და
მამაშენს მოვიყვან. ისინი აქვე მიცილან. გორაკის უკან. „ოლონდ
მალო.“ — თოვლის გრძელ მამაშენი ათფხულა ლალიმ და მზე მუ-
ქანი დაშალა. ჩამოხნულამ.

...ბიჭს შეეშინდა და თვალზე გაახილა.

მეზობელი სახლიდან, სწორედ იმ სახლიდან, რომლის კედლის გა-
ყოლებით გოგონა უხილავ, ჯალსნურ კიბეებს, აწენგდა, ადამიან-
თა დასწოლო ლაბარაკი მოესმა.

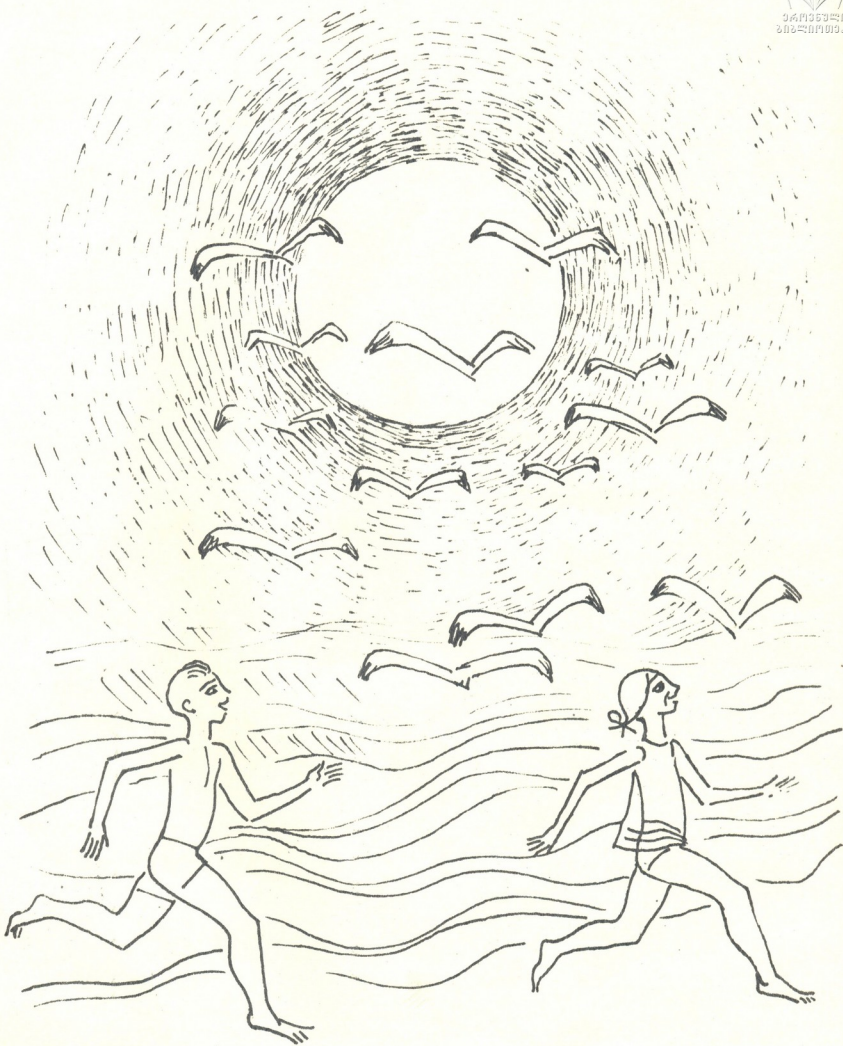
დილით გოგონა დედამ მაგრა მიიხუტა მკერდზე.

— ჩვენი მეზობლის გოგო ზომ იყო? — ხმა გაუზარა დედას.

— საწყლეს, ფოტოების სისუქზე აქვს. ჰოდა, წუხელ... — მთელი ტა-
ნი უთქოდა. — წუხელ შეტევა ჰქონდა. საგანდყოფოში წაიყვა-
ნეს. არაფერი იყოს, გადარჩება თუ არა...

ბიჭმა სარკმელს შეხედა. მოგწენა — სარკმლის იქით, დარბაზ-
ში ჩამოიწყო ხელილო ლოლბოდა აბრუნდნ. აბრუნდნ ხეგბ.
ატარა მინა. ბიჭს გული შეეკუმბა. იგი ჭკერ კიდევ თავისი, ხეშე-
უხები საწყაროთი ცხოვრობდა. იგი ჭკერ კიდევ ბურანში იყო და
ვერ ეგვეზოდა იმ მარტვი, მაგრამ მკაცრი სიმატარის, ჩომოსაც
ცხოვრობდა ჰქვიოდა. მას ვერ წარმოიდგინა, რომ ევლარ დაინახე-
და იმ თბისუქდა და აბატანა ლალის. ვერ წარმოიდგინა, რომ მას
შეიძლებოდა მოსვლიდა რამე...

მერე იგი ზეგის პირას, ცხოვდისთან იდგა. აღარ სცილიდა. მის წინ
დაბრუნული ზევა არ იქვიოდა. ზეგის ლერჯო სარკე მზის თბილი
ჩქერალეს ირეკლავდა. პირიზონტზე მთები ჩანდნენ. წინათ, რო-
ცა ბიჭი ამ მთებს უყურებდა, ისინი მღეროდნენ. ახლა კი უბრაოდ,
უფეროდ და გამოიყვებოდნენ და რამდენად არ ეცადა ბი-
ჭი, მათთვის მიერგინება აღრიცხული სხვისინება, არაფერი გამოს-
ლიოდა. ბიჭმა წარმოიდგინა მთავარიანი ღამე, მეზობელ თათბი ან-
თიხული სინათლე, აფორიაქებული მეზობლები და სასწაულოდ და-
ბარების მანქანა, რომელმაც ლალი წაიყვანა საგანდყოფოში. ბიჭს
სამიწოდ სწყვიტდა გოგო. იგი ზომის უხინარი, საღმლოდ მსა-

ხური გახლათი პოდა, აჲ, კლდის ნაპირას მდგომა გაღასწევიტა, რადაც არ დასცდომოდა დახმარებოდა ლალის. მან გონებაში სამჯერ გაიმეორა თავისი ჭადოსნური სიტყვა და განაგრძო: „ჰქენ ისე, რომ ლალი საესებით გამოიწანმრთელდეს, ჰქენ ისე, რომ ლალი ისევ თამაშობდეს ეზოში, ჰქენ ისე, რომ არასოდეს გამხდარიყოს ავად,

არასოდეს“.

ასე ფიქრობდა ბიჭი, ასე ანდობდა ზღვასა და მზის სხივებს თავის საიღუმლოს. იგი კეთილი, გულმიმილა ბიჭი იყო, და სწეროდა, რომ ჭადოსნური სიტყვა არავითარ შემთხვევაში არ დააღალატიანებდა, არავითარ შემთხვევაში. რაც არ უნდა მომხდარიყო, პო.

ბიჭი ძველ წიგნებსა და სურათებს შორის დაუტყარბდა. გარეთ მაისი იდგა. გარეთ ხეები შრიალებდნენ და ლურჯად მოყაყამე უახე ერთი ბეჭო ღრუბულიც არ ჩანდა.

— რას ეძებ? — ჰკითხა დედამ.

— არაფერი. წიგნებს ვთვალიერებ. — უპასუხა ბიჭმა. მაგრამ ბიჭს სულაც არ აინტერესებდა წიგნები. იგი ეძებდა წერაღის, მაისი უკანასკნელ წერაღს. ზოლის ისიც იბოვავ, გაყვითლებული, ქმირი ფანქრით ნაწერი. ალაგ-ალაგ შეტყეოილი, ლაქებიანი. „ჩემი ძვირფასებო! — წერდა მამა, — მთელი კვირაა გზაში ვარ. ძივს მოვიცალე თქვენთვის. როგორ ხართ, რას შევით უტყობ? საშინლად გავნელი უყვარლესი. როგორა ჩემი უყვარლესი ბიჭო! ჩემი გოგია? ამბობენ, სულ მალე წინა ხაზზე გავიყვანენ და მართალი გივხარათ, ეშმოები, ეშმოები თქვენს გამო. შეძლებთ კი ცხოვრების მოწყობას და თუ არ დაუბრუნდებთ? შეძლებთ? ნინუსი ძალიან გიბოვ, გაუტყნობილი თავს და გოგირასაც. იციდეთ, რომ მე თქვენს სიცოცხლისთვის ვიბრძოდი...“

უცხე ბიჭი თავზე დედა დაადგა.

— რას კითხულობ?

— წერაღს.

— წერაღს.

— ჰო, წერაღს.

დედა ერთ ხანს გაუტყნებულ დაკუთრება წერაღს. მერე გამოაროვდა. შეატრიალ-შემატრიალა. მკერდი მძლავრად უტემა, სახეზე ფერი დაკარგოვდა. თვალთა ქვეშ ნაოჭები გაუნდნა.

— გოგიატ, შენ გასისო მამა?

— აბაა? — ფოლადმა ისევ გაიწერა ბიჭის ხმაში.

— გასისოც, როგორ გავიკითხე ფრინველ?

— მასისოც და არც მასისოც.

— მასისადამე, არ გასისოც.

— მასისოც, ღონღ ბუნდაღ.

— შენ სულ პატარა იყავი მაშინ. ერთი ციდა. — დედა ფიქრებში ჩაეღვრა. იგი თითქმის თავისთვის ელაპარაკებოდა. — ივლისი იდგა, ცხელი, ჩახუტული. მე და შენ მამას გაკითხვები. სადღერადე ზომ შორი გზა? შენ კი ერთხელაც არ მოგიბოვია ხელში აყვანა. მამაშენ შეუცოდა, „მოდი, ავიყვან“, — გიბოვრა ალერსით, მხარზე შეგისცა და თითქმის რაღაც ძვირფასი განძი მოიკივს, ფრთხილად მი-აბიჯებდა. შენს სიბერულს კი სახედავს არ ჰქონდა...

— აქ დღემ დაე ვეღარ შეიყვია, აცრემლდა და მეორე ოთახში გავიდა. წერაღიც თან წაიღო. მას ეს წერაღი ათასჯერ, ათათასჯერ, უთავდავჯერ ჰქონდა გადაკითხული, მაგრამ მაინც წაიღო.

„სალამი მამიკო! — წერდა ბიჭი ცოტახნის შემდეგ — საყვარელო, ძვირფასო მამიკო! სადა ხარ? სად დაიყარავ? რატომ არ გვაწვდენ ხმას? მე იყო, მე გვერა, რომ შენი მოკლე ვეგავის შეძლო. შენ ლიფერი ხარ, გოლიათი, ყველაზე ლინიერი. იქნებ გზა დაგვინა და პირაქით გვეძებ? ნუ იღარბებ... ჩვენ გელით. ჩვენ გვევრა — დაბრუნდები.“

ჩველ ცხოვრობთ კარგად.

ღარი მორჩა. ახლა, როცა ამ წერაღს გწერ, სარკმელთან ზის ეზოში იუქრება და რაღაცხე იცინის, ხმაშალდა იცინის... ჰოდა, ამ სტრქონების წაითხვისას, ყური მიუდგე და უსათუოდ გათვინებ მის სისოს... დედა კარე გიგონებს, გიგონებს და ტირის. ისიც არაგადა, ღონღ თმა გაუთიფდა სულ, აი, ჩვენი სახლის წინ რომ ტყუილია, ისე. მაგრამ რატომღაც, რომ ტყუილმათვის სითოთეც უკან-ვიღობას ნინუსეს, ზოლი ადამიანისათვის — სიბერეს? აქ რაღაც გა-უგებრობაა.

წვიმების შემდეგ მიწა რაღაცნაირად მძიმდება და ზომიერებს, ფეხს ნაკველავს დაღბანს იზახებს. ჰოდა, აი, მე, მერაბუნე წელთაღა-დას ყოველ გახუტულზე ვეძებ შენს ნაკველავს ჩვენი სარკმლის ქვემოთ, მაგრამ ამაღლ!

მამილო ამბობდა, ზოგი ხეიბარი იმიტომ არ ბრუნდება ოჯახში, თითქმის, უფებო და უხელო აღარავის ეჭირებოთ. ასეთი რამ ორდევარც არ გავილო გულში. როგორი ხეიბარი არ უნდა იყო, მაინც მოდი, იმიტომ, რომ ჩვენს მოთმუნებულ გელით, ჩვენი მოღბს, ვერასოდეს ვერ დაეჭვებოდა, რომ აღარა ხარ.

საყვარელო, ჩქარა მოდი, გიბოვ, მე გიბოვ. გვერს შენი შეტყეოილი გოგიატ...“

გოგიატმა სული დაითქვა, სარკმელს იქით მოშორილად ხეებს შეხე-და და გაიფიქრა: საით გავაგზავნის? რა მისამართზე? რომელ მხარეს?

წერაღი სარკმელზე გავცა, ბოთლის ყვლეში ჩააცურა და თავი სა-იმედოდ დაუკო. მაშინ ომში დატყნული ამების შევლები ასე შეე-ბოდნენ, ბოთლს ზღვაში აგდებდნენ და ელოდნენ... ელოდნენ პა-სუსს.

გაკეთილების შემდეგ გოგიატ ზღვისკენ გაიქცა. ზღვას რომ მი-აღწია, შეჩერდა, მოიხილა, ხომ არავინ მიუყვებოდა. უბნად ფრთხი-ლად ამოიღო ბოთლი და ასევე ფრთხილად ჩაუშვა წყალში. ერთ-ხანს გარჩედილი უყურებდა, როგორ მიპყრობოდა ბოთლს დნება ზღვის პარაგულისავე, ზღვაში გაუღებელი მზის ბოლოის გასწვრივ, ღურჭლე-ღურჭლეს მთებისავე... მერე გახარებული და კმაყოფი-ლი გაემატა შინისაკენ...

აქ შეიძლებადა ჩვენი მოთხრობისათვის უკანასკნელი წერაღი დაგვესცა, მაგრამ ერთმა გარემოებამ გადაგვიფიქრებინა. ამ წერა-ღის გავაგზავნის შემდეგ გოგიატ ისევ იქცა პაწია, სხვილა კრჩინად და ისევ ააშენა გრძელი, ყრუ კედლის გაუცოდებელი ქალისნური, უხი-ლავი კიბე. მოხდა სასწაული. კვირა დილით, როცა იგი ეზოში გა-მოვიდა, მას ლალი ახვებდა. ლალის თვითი, გახმებულმა ბაფთები ეყვოა და ბაფთები პესლებს გვანდნენ. და მიხვდა ბიჭი, რომ ტყუი-ლად არ ცდილა, რომ ტყუილად არ ჩაუღვია მისი ბოლოს — რო-გორც იყო, ლალემ ისარგებლა მისი უხილავი კიბით!

— ეს მართალია, რომ შენ ქალისნური სიტყვა იცი? — ჰკითხა ლალი.

გოგიატისათვის ეს იმდენად მოულოდნელი იყო, რომ კინაღამ და-იბნა.

— ვიცი! — გამოუტყდა გულწრფელად. — შენ ვიღამ გიბოვრა?

— მთელმა ეზომ იცის, რომ შენ ქალისნური სიტყვა იცი. მას-წავალი?

ბიჭი შეიშოშუნა. თავი ჩალუნა.

— გასწვრივ, ღონღ არავის არ უნდა უთხრა ქვეყანაზე, გეს-მის?

— არც დღეს?

— არც დღეს.

— და მას ყველაფერი შეუძლია?

— ყველაფერი. — ბიჭს უნდოდა ეთქვა: აი, შენ, როცა ძალიან უტედა იყავი, სწორედ ამ სიტყვამ გიშველაო, მაგრამ დროზე და-აჭირა ენას კიბილი.

— მაინც? — ლალის ღიღორნ თვალბში ციციანთალებმა მოიკა-ლაოთი. — მაინც?

— თუ მინდა არწივად გადავიქცევი, თუ მინდა ღრუბლებში ჩაე-ჭლები და გადავფლო ქვეყანას, მინდა უჩინაშინლად ვიქცევი...

ლალემ გულზე, უთხრა, წამწამები აფუხარდა და უცხე:

— რა საინტერესოა... მე მაგალითად, თოლიად მინდა ვიქცე. აგ-ფრინდელ მაღლა, გემს დაგვედგინო, ტალღებზე ვინაყარო. შეიძლება?

— შეიძლება.

— იო, არ მგერა, არ მგერა! — ზანზალავით გაიწერა ლალის ხმამ. — შეუძლებელია!

— თუ არ გვერა, ვერც აფრინდები! — ეწეინა ბიჭს.

— ჰო, კარგი, კარგი, მგერა. — ისევ გაიღიმა ლალი.

— ძალიან უნდა გვერადგინო.

— დღესად გვერადგინო, ძალიან, ძალიან მგერა.

— მაშინ, მე გეტყვი იმ ქალისნური სიტყვას და ერთად გავფრე-ნდეთ.

ისინი აუჩქარებლად გაემართნენ ნაპირისაკენ. იყო მზე, იყო მშვი-დობა და აღმანებნი ომით მიყვებულ ქროლობებს იშუშებდნენ. ხოლო იმ ქალისნურ, საითყვად ლალი და გოგიატ გაემშვიდნენ, მო-ულოდნელად თოლიები აიჭრნენ ცისკენ. ორნი იყვნენ, ლამაზი, ფრთაფრადგა თოლიები. გადავდნენ ბორცვებს, გადავდნენ და-ბის ბოლოს აღმართულ შეტყურას და მხიარული ძვრალით გაუ-ჩინარდნენ ზუმიზბისძვერ სივრცეში.

მედიკინის სახელმწიფო სამსახურის

თბილისის მედიკინის ფაბრიკა მო-
წოდებულია ხორცითა და კვერცხით მოამ-
რავის დადებითად და რისთვისაც მოა-
ხლოება. ეს მოვლა ღირს აქვს შენე-
ბული კვლევა მედიკინის, აქვს მე-
ქალს (ფაბრიკაში მომუშავეთა 75 პროცენტი
ქალი).

თუ გადავხედოთ ფაბრიკის გასული წლის
მაგნიტებს, შევიძლება ვიკითხოთ რო-
გორ გაართმევს თავს მედიკინის წეს-
წინადადებებს. შარშანდელი წელი მათ
წარმატებით დაამთავრეს. 1973 წელს რეა-
ლურად იქნა 24.944 ათასი ცალი კვერ-
ცხი და 634 ტონა ფრინველის ხორცი (რაც
67 ტონით მეტია გეგმასთან შედარებით).
ფაბრიკის მოგება 922 000 მანეთის ნა-
ვალს 1 042 000 მანეთი შეადგინა.

მიწვეული წარმატებები განაპირობა ფა-
რიკის გასული წლის სიკეთესთან შეფარ-
ებაში. ფაბრიკა ვერ ნახავთ მეშინს, რამე-
საც ღირს აქ ქონდეს შენეებულ თათრის
მოვალის, არ ილწოდებს იმ აქონების
შესასრულებლად, რაც დასაძლავა მშობლი-
ვი საწარმოს წინაშე. შრომისათვის კეთილ-
სინდისიერება და მოვალეობა, რამეში
უზნის კარგად მოვლა, მოწოდება წარმო-
ბის მოვალის დაწერება და ვეტერინარ-
ული ღონისძიება განხორციელებს სოც-
ალური შეფარების მონაწილეს საშუ-
ალებს მისი მიღწევაში მნიშვნელოვან წარ-
მატებასთან.

№ 3 ბრავოში, რომელსაც გამოცდილი
სპეციალისტი ზ. გრიგორიანი უდგას სათა-
ვეში, კვერცხის წარმოების გეგმა 107,4
პროცენტით შესასრულა. კარგად იმუშავს
მედიკინის გეგმები: ვ. კინეზოლოგი, ვ. მე-
თუკი, ვ. ნაობადავას და სოციალისტური
წარმოების გეგმები, ბრავადირმა ვ. მამუ-
ლაშვილმა.

ფაბრიკაში გაშლილ სოციალისტურ შე-
ნეებებს ხელმძღვანელობს სპეციალისტი
კომისია, რომელიც შედის სოფლის მე-
ურნეობის სპეციალისტები, ბრავადირები,
მოწოდება მედიკინის.

კომისია ყოველთვიურად და ყოველკვარ-
ტურად აკრებს შენეებების შედეგებს.
შეფარების საკითხებისთვის სპეციალისტი
დაფუძნდა სასაბუთო კვლევის წარმა-
ტებები თუ წარმატებულობა. ფაბრიკის მე-
შე-მასმასხურითა სავსეობა კრებზე იხილ-
ავენ გეგმის შესრულების შედეგებს, აცხად-
ებენ ამა თუ იმ ბრავადის ან მეშინს ჩამორჩე-
ვის მიზეზებს. ჩამორჩენილ ბრავადებში
მედიკინის განხორციელება ახალია
მოწოდებებს, ნოვობრავებს.

შარშან ჩამორჩენილ თხოვლობა მე-
რე ასაკის წარმოების გამოხატვის № 2 ბრი-

კადა. იხარება ზედმეტი საკვები, წიწ-
ილი კი ნაკლებად იმპრეგნირებულია, მა-
სობრივად იხილებოდა ფრინველი. მდგომარე-
ობის გაუმართაობა ფაბრიკის პარ-
ტულში კონტინენტზე მე-2 ბრავადის ბრავა-
დირად მიაღწია სკვ წევრების კარგად
კ. წითელაშვილი. მან სწრაფად აღმოაჩინა
ბრავადის მეშინსი, ამაღლა თითოეული
მეშინსი პასუხისმგებლობა და შედეგად არ
დააყენა: წიწილების საშუალო მაგნიტა
დღეებში 9,8 გრამიდან 10,2 გრამამდე გა-
ზარდა, იღო ფრინველის ზარალმა, მი-
წეულია საკვების ეკონომია.

ზეთწიფის მეოთხე, განმსაზღვრელმა
წელმა თბილისის მედიკინის განხორ-
ცის კოლეგიის ახალი აქონებით დაუსაბ-
მედიკინის გეგმები. ვალდებულება აღეს
საბუთების მიხედვით 667 ტონა ფრინვე-
ლის ხორცი და 27.700 000 ცალი კვერ-
ცხი, შეამოწმოს თვითრეგულირება — 1 კენ-
ტნერი ფრინველის ხორცის 1 პროცენტით,
კვერცხის — 0,5 პროცენტით. ამ ვალდებუ-
ლებების შესასრულებლად სავსეობა იქნა
ველა ფარული რეგრესიის და შესაძლებ-
ლობის გამოკვლევა.

საწარმოში წლების მანძილზე დაბალი იყო
კვერცხისდღე ფრინველთა პროდუქტუ-
ლობა. 1965 წლიდან 1973 წლამდე კვერც-
ხისდღეობა ერთ ერთი ფრინველი საშუა-
ლოდ მხოლოდ 28 კვერცხით გაიზარდა.
ფრინველის დაბალი პროდუქტულობა პირ-
ველ რიგში აისახა მისი ცუდი მოვლით,
საუფროსო კვერცხისდღეობა ფრინველის
შერჩევასთან სათანადო სელექციური მეშინ-
ის გეგმულობით. ხორცისა და კვერც-
ხის წარმოების ზღვრისთვის პროდუქტი-
ლობის ამაღლებასთან ერთად, აუცილებელია
კვერცხისდღეობა ფრინველის ზედმეტი წი-
ნის მნიშვნელოვანი ზრდა. გამოირკვა, რომ
1973 წლის ბოლოსათვის კვერცხისდღეობა
ზედმეტი წიწა 31 პროცენტს შეადგენდა,
მაშინ, როცა ნორმალური პროდუქტულობა იგი 70
პროცენტზე მეტი.

ფაბრიკის რომ უფროსი შედეგები ჰქონ-
დეს, უნდა გაუმჯობესდეს ზოგადვეტერინარ-
ული მეშინსი. იგი ვეტერინარი და დანა
სთანადო სიძულეს. მართალია, ფაბრიკაში
კვათი ექიმები და ვეტერინარიები, მაგ-
არა, მათი სუსტი მეშინსის გამო შარშან
178 ათასი ფარა ფრინველი დაიბრუნა.

მედიკინის შედეგების განვითარებ-
ისთვის აუცილებელია მეტერინარულ-ტექნი-
კური ბაზის განვითარება. მოუხდავად ამა-
სა, უნდა 8 წელია გრძელდეს ფაბრიკის
რეკონსტრუქცია. სამუშაოები მეტი
უფრობით მიმდინარეობს, რაც თავისთავად ზი-
ანს აყენებს წარმოებას.

სანაშენო საფრინველდებში არ არსებობს
სანაშენო სრულფასოვანი კვერცხის მიღ-
ების საშუალებები: საფრინველდებში გა-
ზრდა არ არის და ზამთრობით წყალი იყ-
ნება, გვიან შემოდგომაზე და აღზე გაზა-
რულზე კი ჩნდება სინესტა და ტალახი, ასეთ
პირობებში მეტი ფრინველისგან მიღებუ-
ლი კვერცხი სანაშენოდ ნაკლებად ვარ-

გისია. სწორედ ამის შედეგად, ფრინველ-
ების გამოსარჩელად ბრავადებში წინა-
და და ფრინველთა შენარჩუნების პრო-
ცენტი ვერ კიდევ დაბალია, წიწილა ადვი-
ლად ავადდება და კვდება. პარკულობის
აუცილებელია სანაშენო საფრინველდებში
გამოხატვის შედეგად და სავსეობა სამუშაო
სამუშაოთა დროული ჩატარება, ამ სამუშაო
შიც დახმარება უნდა გაუწიოს ფაბრიკის
საფრინველდებში სამსახურელო.

საუბრისათვის ისიც, რომ სანაშენო პრო-
ცენტის სრული შენარჩუნების პროდუქტუ-
ლობაში ფრინველთა შენარჩუნება გათვალის-
წინებულ დანახარდთან სათანადო შედეგს
არ იძლევა. მიზეზი ის არის, რომ წყობილად
ადვილად გამოდის შექანებები. ფაბრიკის
არ გაიზინა მათი შენარჩუნის სათანადო
წარმოები. ვერ კიდევ გასულ წელს დად-
ებული ზედმეტუბილი სათანადო ნაწილად
ერთი მეშინსი შენარჩუნებული რჩება.

ფრინველთა შენარჩუნის შენარჩუნ-
ის არამარტა მეშინსი აცხადებს ერთი მედიკ-
ინის-პროდუქტულობის დეტატივს 12 ათასი
ფარა ფრინველიდან 6 ათასამდე. ფაბრიკის
მნიშვნელობით ფაბრიკაში, სადავ ვალდების
ახალი სისტემა შემოღებული, საშუალო
კვერცხისდღეობა 146 კვერცხს შეადგენს,
რაც 20 კვერცხით ნაკლებია პროდუქტუ-
ლობაში მეტი ფრინველის კვერცხისდ-
ლობასთან შედარებით. მაშ, რა მიზნით წარ-
მოებს ფაბრიკის რეკონსტრუქცია?

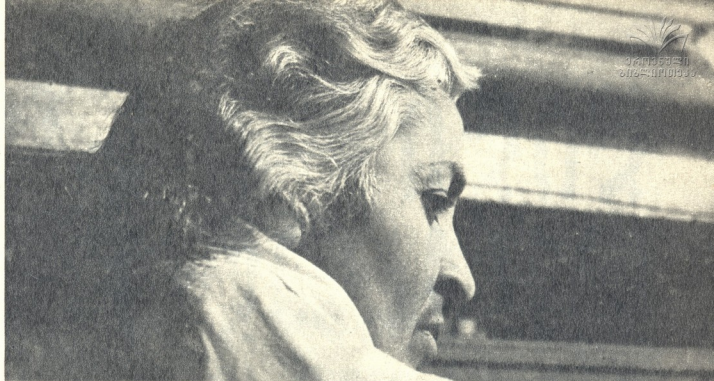
ფრინველის ხორცისა და კვერცხის მა-
ღალხარისხიანობაზე გავლენას ახდენს კომ-
პლექსური საკვების შემოსაზრდა ვარ-
დის ხარჯები. ამჟამად საკვების შემოზრდა
შეფარებისთვის ფაბრიკის ტრანსპორტი
მედიკინის, რაც მთელ რამ სინეტივთან არის
დაკავშირებული. უმჯობესია მოხსნა
მნიშვნელოვან საკვების შემოზრდა მოხსნა ცენ-
ტრალურებული წესით. ეს და კიდევ სხვა
ბრავადის სხვა რეგრესიები ფაბრიკის კო-
ლეგიის უფროსების ექსპერტის.

დღეს არავის ეჭვს არ იწვევს, რომ დი-
და მორალური სტიმულების რამე წარ-
მოების შედეგში განვითარების ტემპების
ზრდაში. ფაბრიკის განვითარება ირგანისა
და დროებით ეს ღირს აქეთ უმჯობესად
და ძირითადად გადამწენს სოციალისტურ
შეფარებისადმი ხელმძღვანელობს, ფარ-
თი გაქანება მეტი კომპლექსური შრომის
დამკვეთის სახელისადაც მომართება, გა-
შემა კონკრეტული პროდუქტულობის
სახელისთვის, ვეტერინარი მომართება შე-
ნარჩუნის მიღწევების და მოწოდებათა გა-
მოცდილების პრაქტიკაში გასატარებელი
მოქმედება დაფუძნებულია კონკრეტული მედიკ-
ინული მიღწევების დასაწერად, ჯილდოები
მიეცათ იმ ადამიანებს, რომლებიც მაღალ
ეკონომიურ ეფექტს იღებენ ამ მიღწევების
დამკვეთთ.

მედიკინის და წარმოების ურთიერთკავ-
შირი, სოციალისტური შენარჩუნების უფრო
ფართო გაშლა მნიშვნელოვანი ფაბრიკა-
ში ფაბრიკის წინაშე დასმულ ამოცანათა
შესასრულებლად.

სოციალისტური
ზრუნველობა
გვძირს

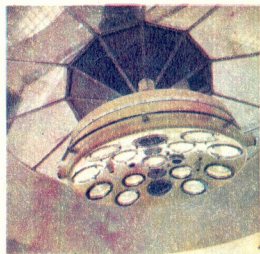
ვენერა მამულაშვილი

მეურნეობები
კეთილშობილური ცხოველები
ნელი შინდელიძე

დიდი საავადმყოფო კომპლექსი

ჩვენს დედაქალაქს კიდევ ერთი სიახლე შეემატა, ესაა გრანდიოზული სამკურნალო დაწესებულება — რესპუბლიკური ცენტრალური კლინიკური საავადმყოფო. მისი მთავარი კორპუსი 14-სართულიანია. მთლიან კომპლექსში კი შედის ბალნეოლოგიური კორპუსები, სამსართულიანი პოლიკლინიკა და სხვა.

აქ უკვე მიიღეს პირველი პაციენტები, გაკეთდა პირველი ოპერაციები. ნათელ პალატებში (1.100 საწოლით), ლაბორატორიებსა და კაბინეტებში დაფუსფუსებენ თთრსაღათიანი მკურნალები. მათ უკველა პირობა აქვთ შექმნილი მაღალ დონეზე წარმართონ დაავადებთა წინააღმდეგ ბრძოლა, გამოიყენონ ეფექტური მკურნალობის ყველა საშუალება, გამოამუშავონ მთელი თავიანთი ცოდნა, გამოვიდნენ, პროფესიული კეთილსინდისიერებით მოეცადონ დაქვსრბულ კეთილშობილურ მოვალობას, ექიმისა და მკურნალის წმიდათა-წმიდა სახელმ.

მაღალ შეფასებას იმსახურებს საავადმყოფოს 15 პაროდიის 20 კლინიკური განყოფილება, როგორცაა: ქირურგიული, თერაპიული, ნეეროლოგიური, უროლოგიური, აღნერვოლოგიური, ტრავმატოლოგიური, ოტოტალმოლოგიური და სხვა. თითოეულ პალატაში წევს ერთი, ორი ან ოთხი ავადმყოფი. ზური კონდიტირებულია, ავექი — თანაშეღრავე, სათავსოები მოხერხებულადაა განლაგებული. სვადასხვა კაბინეტებსა, ღმზორატორიებსა და განყოფილებებში ღმზონტაუბებულია უახლესი აპარატურა და ტექნიკის უანასენელი სიტყვის მხიბვლი შექმნილი ხელსაწყოები. უურადლებას იქცეეს ფუნქციონალურ-დიაგნოსტიკური განყოფილება, რადიო-იზოტოპური ღმზორატორი, სინ-

ფორმაციო-გამოთვლითი ცენტრი, სადაც დგას ელექტრო-გამოთვლილი მანქანა მინსკ-მ2, ეს მანქანა მედიკოსებს დაეხმარება მოჭარბებული ინფორმაციის დამუშავების საქმეში.

ამ გრანდიოზული საავადმყოფოს შენობის მთელი მეთორმეტე სართული საოპერაციოებს უკავია. უოველ დღე მუშაობს 12 საოპერაციო. ორ მათგანს მინის თალი აქვს გამოჭირვალე გუმბათიდან სტუდენტებს საშუალება ეძლევათ თვალი ადევნონ ოპერაციის მიმდინარეობას.

შენობის პირველ სართულზე — რეამიაციის და ანესთეზიოლოგიის განყოფილებაში ისეთ ავადმყოფებს მკურნალობენ, რომლებსაც მოწოდელი აქვთ სასიცოცხლო ფუნქციები... აქ მათი გამოჩანსრბოებისათვის გამოყენებულია მართვითი სუნთქვის აპარატები; დიაგნოსტიკური სამკურნალო მანუვბილობა და ა. შ.

ახვევ სრულყოფილად არის აღჭურვილი რენტგენოლოგიური, სისხლის გაღასხმის, ფიზიოთერაპიული, ანესთეზიოლოგიის, სტომატოლოგიური განყოფილებები, კაბინეტები და საავადმყოფოს აფთიაქი.

ავადმყოფებს ოპერაციის შემდეგ კიდევ ერთი სიახლე ელით — ვიდეოტელეფონები, ტელევიზორის ეკრანიდან შეუძლიათ დინახონ თავიანთი მახლობლები, რომელნიც მონაცდელში სხედან და ტელეფონით ესაუბრებიან მათ.

ამ დიდ სამკურნალო კომპლექსის პროექტის ავტორებს და მშენებლებს არც ფოტო-ტელეფრაფი გამოჩენიათ...

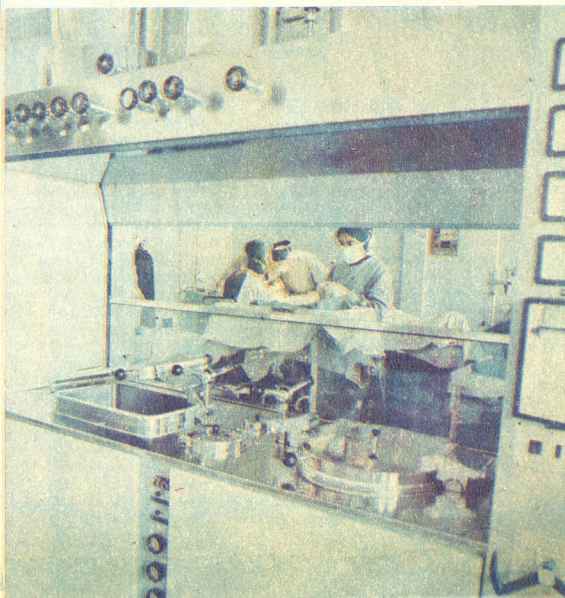
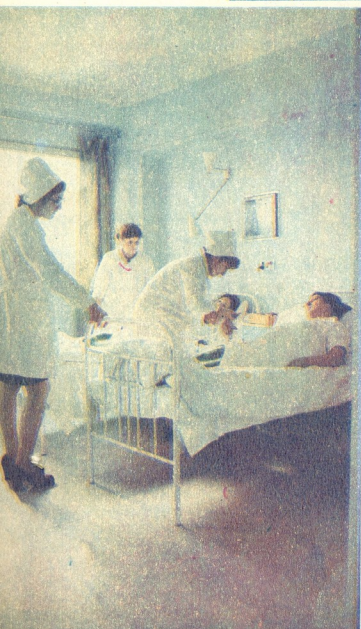
იმიდა ამ დიდებულ სამკურნალო კომპლექსის მთელი მედიკოსონალი ძალდონეს არ ღაწოვავს ადამიანთა ქანსრბოლის დაცვის სამსახურში.

პალატაში

ვესტიბულში

მიშდინარეობს ოპერაცია

ლევანთაძის ქეთო ლენდი

მიმდინარე წელს ჩვენს სასიქაღდლო რა-
დიოდეტროს, საქართველოს სსრ დამსახუ-
რებულ არტისტს — ქეთო ლენდიას დაბადე-
ბიდან 60 წელი შეუსრულდა. 40 წელზე მე-
ტია ეს ნიჭიერი ხელოვანი ფაქიზად, უმწეა-
როდ ემსახურება საუკრეულო საქმეს. არ გვე-
გულბა თუნდაც ერთი რადიომსმენელი, რო-
მელიც არ დამტყდარიყოს ქეთო ლენდიას
მეტად ახლობელი, გულშემატკმელად, სადა,
მაგრამ მეტად მდიდარი ხმით. და არა მარ-
ტო ქართული...

ჩვენს ხელთა მრავალ წერილთაგან ერ-
თი ბარათი, ბარათი უკვე ხანდახმულ ბეე-
რის მწახველი მოქალაქის მტრთაგან ნი-
კოლოზისძე გრჩნხინისა.

„რადიონიშნე ათეული წელია ყურში მდ-
გას ეს ნახი, ტყბილი, წარწარა ხმა, რომე-
ლიც მაგონებს ოჯახს, ორმოცო წლის ასა-
ვი დღეებზე მეტდღეს... ხმა საბჭოთა სა-
ქართველოს პირველი წლების ბრძოლების,
შრომის, გამარჯვებების მუწეწებელი.

ეს ხმა ასე იწყებოდა — „ლამარაობს ქე-
თო ლენდი“.

დიდი მაღლობს მას ამ ლამაზი განცდები-
სათვის!“

ზოგადი რამე ჩვენი მსმერებში

— რადიო ჩემს ცხოვრებაში? — არა ექნა,
რომ მიერის ამ კითხვაზე პასუხის მოე-
ლედ გაეცმა.

აღმართისთვის ყველაზე შთამბეჭდავი,
ყველაფრის საწყისი და ყველაზე ძვირფასი
ბავშვობის წლები რომ არის, დამეჩრქუნე-
ნი უთუოდ.

შეიძღვდი თბილისის მეორე შრომის
სკოლაში ღვათაფრე. ჩვენ იქ კარგი, კარ-
გი კ არა, ბრწყინვალე მეღაერები გვა-
წავლიდნენ.

სკოლაში ზნითი იმართებოდა ბავშვთა
თეატრისთვის დილა-საღამომი.

მასობის უფროსკლასელები გამოსაშვები
სალამსათვის ა. ცაგარელის პოეზიას — „რაც
კინახავს, ედღარ ნახავ“ — ამზადებდნენ. სა-
კონცერტო განყოფილებაში უფროსი კლასე-
ლებიც კიბელებზე მონაწილეობას. მე პარ-
ტიანის აკეთის მიერ გადმოქართულებული
„ჩადრა“ ვისწავლე.

ზომ გასითი — უფუფუფო, ჩაგრული
ხალხის ქიმაზე 20 წლის ვაჟის მტკირი სი-
ვილის რომ მოუყის? დღემთან უნახსენე-

ლი შეხვედრის დროს ვაგი სიკვდილის შიშს
გამოსთქვამს. დღეა აღუთქვამს, მოძალადე-
ებს შენს პატივებს შევთხოვ და თუ გამიბარ-
თლა, საღრმობელასთან თეთრი ჩადრით მო-
ვარდ. მართლაც, შეილი დღესას თეთრი ჩად-
რით დიანახავს, მამატიესი იფიქრებს და
პირზე ღიმილით, ამაყად გაივლის. გვირი
იღუბება. მამ რად იდგა დღეა ჩადრითა? —
კითხულობს ავტორი. — ეს იყო შრომის
მეგრ ნათქვამი კეთილშობილი ტყუილი, რომ
სიკვდილის წინ არ შემკრთალევი მამულის-
შვილი.

ზომ იცოდეთ როგორი ზნებით კითხუ-
ლობი ამ ლექსის თვალზე ცრემლი მადგა
და რაღაც უცნაური მღერადობით გავი-
ოდი.

საღამოს კონსულტატად უარესად სიმა-
თიერი, დიდი მდიდრის მქონე ხელოვანი
სამა მიქელაძე მოიწვიეს. სხეებთან ერთად
იც მომისმინა: მან პირველმა მიიხრა, რომ
მკითხველი მოხრბობელია, კარგად უნდა წარ-
მოიდგინოს და წარმოსახოს ის რაზედაც
ლაპარაკობს, სხვაგვარად მსმენელი არ დაგი-
ჩერებო. ჯერ კიდევ პატარას გასაგებად,
მარტივად ამხსნა და დიანახვა ზნობიერ-
ბის ის ბეწვის ბილი, რომელზეც დეკლამა-
ტორმა ოსტატურად უნდა გაიკრთო.

...უცნაურად შემოიჭრა ჩემს ცხოვრება-
ში რადიო. მან ჩემი ყველა მოსწრებდა ერთ
დიდ ქვეუთხედში გაერთიანა. 40 წელზე
მეტია საქართველოს რადიოს დირეკტორად
ვეშეშობ და გარდა სიამაყისა და მაღალფერ-
ბისა არა განმიცდია რა. მარაოალი, იმ წარ-
კვევების, ჩანახატების, წერილების, მოკონე-
რების გმირებს, რომელთაც შესაგებ მე ვკით-
ხულობ, პირადად არ ვიცნობ, მაგრამ ისინი,
სხეებთან ერთად, ჩემი მუდმივი რადიო-
მსმენელებიც ზომ არიან. ასე რომ, ჩვენი
ნაწილობა, როგორც ხედავთ, ამ წერილის
წყობიჭამად ქიზა ხნით ადრე შედგა! ზნო-
რად გამოვიჩინა — დირეკტორების ხმას ისე შე-
ვეჩვიეთ, რომ ისინი ჩვენი ოჯახის წევრები
გვევლინათ!

არ არსებობს იმაზე დიდი ბედნიერება —
ემსახურო შენს ხალხს, პასუხობდე ყველა
საჭირობოროტო კითხვას, პირველი აუწყებ-
დე ყოველივე კარგსა და სასიხარულოს! და
რა გასაკვირია, ბედნიერად ვთვლიდე თავს!

ქეთო ლენდი,

საქართველოს სსრ დამსახურებული არ-
ტისტი.

ელდარ კარგმაძი

ლილემა მამულს

ვის უნდა
ენდოს
პოეტის სმენა,
ვის უნდა
ენდოს
პოეტის თვალი,
თუ არა მამულს —
ჩვენს პირველ ჩრწმენას.
თუ არა კაცაშს —
სიმათლის ხმალის.
ვის უნდა
ენდოს

მგონის ოცნება,
თუ არა ოდენ —
პატონების,

და სიხარულის ამქუხარებს,
თუ არა ენას,
მშობლოურ განას —

„ჩვენს ავამტრენას
ნიჭსა და ჩრწმენას“.
ავთანდილოვით
მოამისთვის ველად

გაკრას,
სიყვარულს
და პირაა ომენას.

მოამავლს დიადს
სალამი
ჩემი!

დღევანდელი იუოს
საქმენი მისი,
ვანათღეს ყველა
ოჯახის ჭერი —

ქაქად იქაც,
ჩვენიც და სხვისიც.
კვლევ კარგაშეების
გულის ფიცარზე

გოგონა შეუი —
ჩვენი მთა-ვლის,
დარწმუნოების ქართულ მიწაზე

კვლავაც

ავაგნი (სარუსთაველი).

ო, იხევ ისე

შრომით და გარკით

მე წაგვიწიოს

მამულის სამე —

მართალი სიტყვის,

მართალი ზარის,

მართალი გულის

მარადის გვეწადეს.

ო, იხევ ისე

იგნება მოვარე,

ო, იხევ ისე

მოდლავს ტყვარი,

და მომწერ შრავლის

წყობის და დარის,

მუდამ მამულის

დროშასთან მდგარი.

კვლავაც ვუვრებებს

პოეტის ქანა...

როგორ მშვენიერა,

როგორ ირთვება,

როგორ ისინება

მამულის კარი.

ნენე ჯორჯიას

ასე ხდება — მოუადრავ რომელიმე ქალაქში მარცხს რომ განიცდის, მის სახელს შემდეგ ვერც კი უხსენებ. ნანა ალექსანდრაძე წლების განმავლობაში შეგვიჩვენა თავის ბრწყინვალე გამარჯვებებს, მაგრამ ერთი ასეთი ქალაქი მასაც ჰქონდა — კისლოვოდ-სკი.

სწორედ ამ წაგო მან 1971 წელს პრედენ-დენტა ფინალური მატჩი. როგორც მაშინ-ვე კარგად იყო ცნობილი, მარცხს ძალიან სოლიდური გასაძირულებელი მიზეზი ჰქონ-და. ასე იყო თუ ისე, ჩვენი გამოჩენილი ოსტატი განიცდიდა მატჩის წაგებასა და სა-თანადო „რეგანოსისათვის“ ემზადებოდა.

— როგორღაც შეუმჩნევლად გაირბინა სამმა წელმა. — გეოთხრა ნანამ, — მენოსკა! საზონათაშორისო ტურნირში მე-2 — მე-5 ადგილების გაყოფამ დამანალვლიანა. მე მეგონა პრეტენდენტთა ასპარეზობის ერთ-ერთი საგზური დამარჩებოდა. ამ მომენტში ძალიან დამეხმარა მწვრთნელი ბუხუტი გურ-გენიძე. მან მიიხრა, რომ თუ ოთხთა დამა-ტებით მატჩ-ტურნირში მეორე ადგილს მა-ინც ვერ მოვიპოვებდი, რაღა აზრი ჰქონდა მაშინ მსოფლიო პირველობისათვის ბრძო-ლაზე ოცნებას.

და აი, ოთხი ცნობილი საერთაშორისო ოსტატის: ნანა ალექსანდრაძის, მარტა შე-ლის, ბირენი ლევიტინასა და ნატალია კო-ნოპლიოვას შევიბრება ქართველი მოჭადრა-კისათვის „უფილსო ქალაქ“ კისლოვოდსკოში დაინიშნა. ორი გამარჯვებული მსოფლიო პირველობისათვის ბრძოლას აგრძელებდა, ორიც სამი წლით ეთხოვებოდა ამ იმედს.

მოჭადრაკისათვის ერთ ამბავს აქვს დიდი მნიშვნელობა — სათამაშო განწყობილება. ამგვარად კისლოვოდსკოში ნანას მართლაც რომ ჩინებული განწყობილება ჰქონდა, პირველ წრეში მან სამივე პარტია მოიგო და ფა-ნაც როგორ! ლევიტინა შეტევის მოტრფი-ალა და ძლიერ უეცარს, როდესაც თავდა-ცა უხდებდა, ალექსანდრაძე კი იმდენი მოა-ხერხა, რომ ლენინგრადულ მოჭადრაკეს მოს-ვენება არსაიდან ჰქონდა — ხან ერთ ზეარს არღვევდნენ მეტოქის ძალები და ხან მთარ-რეს. შეუთან მოვეული პარტია კი ნამდ-

ვილი შედეგობა. ნანამ ჯერ პაიკის შეწირვა განახორცილა. შემდეგ ფიგურაც არ დაი-შურა. შული ბეგის ეცადა, მაგრამ მალე მი-სი პოზიციიდან ნამსხრევებშია დარჩა. კო-ნოპლიოვა წმინდა მანერულ თამაშში იქნა ძლევუი, ისეთ თამაშში, რომელიც თითქმის მას ძალიან ემარჯვება კიდევ. ამ სამმა რი-გითმა მოგებამ ფაქტურად გადაწყვიტა კი-დეც ერთი საგზურის ბედი — ნანა ალექსან-დრაძე მსოფლიო ჩემპიონობის პრეტენდენტი გახდა. არა! კისლოვოდსკი სრულიადაც არა ყოფილა ისეთი „უფილსო ქალაქი“, რო-გორც ადრე გვევლინა.

და ამ კიდევ ერთხელ უნდა მოვიხსენი-ოთ ყვითლი სიტყვით მწვრთნელი ბუხუტი გურგენიძე. სწორედ მან უჩინა ნანას არ ეთამაშა თბილისში გამართულ საკავშირო ჩემპიონატში, რათა ვადამდე ადრე არ გა-ემწვანებინა თავისი „საჭადრაკო საიდუმ-ლოებანი“.

თამამდ შეიძლება ითქვას, ალექსანდრა-ძის კარგად არასოდეს არ თამაშობდა, რო-

გორც ახლა. შესანიშნავი თეორიული ნიშ-ხადება მას სწავლებას აძლევს თამაშს თა-ვიდანვე თავისთვის სასურველი მიმართუ-ლება მისცეს. მწვავე კომბინაციურ ბრძოლა-ში ქართველი ოსტატი ბრწყინვალედ ერკ-ვევა. როდესაც თამაში ასეთ ხასიათს იღებს, მეტოქის ფიგურები ისე „ცდივიან“, როგორც მწიფე ხილი ხიდან. კომბინაციური სტილის ოსტატებს ხშირად არ უეცართ „მოსაწყე-ნი“ ენდშილის თამაში, როდესაც დაფაზე ორიოდ ფიგურაა რჩება. ნანა ამ მხრივ ბედნიერი გამოცდილია. იგი ენდშილის თამაშს არა თუ არ თაქილობს, არამედ იშ-ვითი ხელოვნებით ატარებს დამოლოებებს.

ახალგაზრდა ქართველმა ოსტატმა მარტო-ლაკი, რომ ბევრი რამ მოასწრო. იგი უკვე მეოთხედ მიიღებს მონაწილეობას პრეტენ-დენტთა ასპარეზობაში. ვფიქრობთ, ნანას მეორეც კმა პირველზე უფრო იტბოლინ გა-მოდგება. ამას გვაფიქრებინებს მისი შესა-ჩნეად დახვეწილი ხელოვნება.

გ. ბაგრაძელი

„**მედიუმის გყვლი**“

1930 წელს თბილისში ამუშავდა უკიდრძლო ხასივნებისა და სამწარ-
კეთა გარს ქაზისა, რამდენიმე ხე-
თაგანს რამდენიმე ან ხუთს სვეტიცხოვეთს
— ქუთაის მატარებელს და მთავალ ღვთაებებს.
თბილისი წლების მანძილზე ზღაპრულად
დგნს ან ქაზისა და აქვე მატარებელს თა-
ვანთა მღვდელისა. ამაღ ღვთაებებს აქა-
ნის ტრადიციულ ადგილებზე მატარებელს
ქალაქში, ქაზის მათგან ტექნიკური
თბილისი და შვედური თბილისი.

Մեկուրի, լավագույնի հաղթողը հասնում է մի քանի ֆուտի զանազան ժամանակահատվածում, հազվադեպ միայն հասնում էր իր անհատական ռեկորդին՝ չորս ֆուտին։ Միջակայքը մի քանի ֆուտ է։

შედეგ ეს „საფულბო“ ცნობილი გახდა. მთა კარავდა ქიზინდას შექცეულთა ქართულ ჯარსთან და კერძო თაყვანებელს, მძაღლის აჩრდილდნენ ზაგრაძე-მამაძის მახეფეთი. მკვამლით, გორის ატამი განმეჭმული თაყვანისმცემელურბრძოლი აჩრდილდა; და უკუბრძოლი მისგან აშორდნენ შეტანაშენი ვიფხი (მო. სორბი), დღეშორის შინად გაშორდნენ; სინა-ზოი და ვ. შ.

[illegible]

ბიბლიაში წვდვის თიხის ვეღა ქ-ზე უაღრესოდ მასწავლებს ქართულ მასწავლებელს. ეს უმადლოა ბავშ-
ვის მისწავლა და ნამდვილად ქნის ღმერთს.
ბავშვობიდან დასწავლა ქართულ მასწავლებ-
ლისა — ღმერთთან, სხვაგვარად და სხ-
ვადად მასწავლა, მასზე დიდია მოთხო-
ნა, განსაკუთრებ-
დასწავლა, ქართულ და სხვაგვარად
დასწავლა, ქართულ და სხვაგვარად

დალ მოთხოვნებს ვაპ. აქვეყნებდეს.
 აქ სულ 6 სამქათია: ხელის სამხრეთ, ჩა-
 მოწმედი, სკუბანო (ტყვისებს), აღას
 და ვაჩის ანუ C. ა. ბ.

C₂ ქალური სპეციალის პირობები, რომელიც კონსტრუქციის უკუგება წყლის უფრო სწრაფად, წყლის გზით.

«...დავით ბუგრაძე არ იცის, რომ სოციალისტურ წყაღეს თავისი ბუნებრივი გაზი ეხლავე, მაგრამ მას მთელი აქტუალები გაზით, რადგანაც გაზი... სოციალისტურ...»

3. ა. გარე წყალ ნიახვას ღვა ამავე გარის თავანებურ საბაზოინო გეონს აძღვეს. უაღრესადი სპილენძის წარმოებაში ეს სავარება აუგადებდა. გარე ვარჯიზ-ბოლო ღამინათი 7 ღვეს ამახვას, სმ-კალაობა წარმოებს ღამინათი კი თავისი 1 ღვესე მღვს ორმაგი სივრთ წყალბო.

ქარხანა დღეში 80-100 ათას ზოლდ ღებრიან აბსაბს. წყალმომარაგებისათვის 80-21 მადონა ზოლდის. აბსა და შუბის სხვადასხვა ზომის მქონე ღებრიანია. ქარხნის საწინესებო კავშილები კალთისა და ზოლდის მქონე მარცხი, მარჯვნივ, 80 ტონა ფორთოხალი, 40 ტონა მანდარინი, 250 ტონაზე მეტი ვაშლი და ა. შ.

დადასტურდა ქარხნის გადართობა და
რეკონსტრუქციის სქარუება. ეს მომუდამთ-
ვასა დაგეგმად. მანამ აქ ორჯერ მეტ-
დაშორება ხაზობსდება.

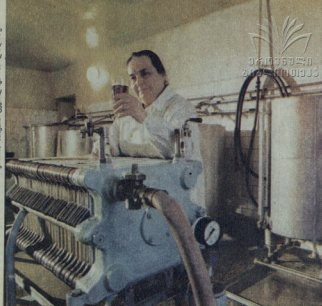
მისამღებელია, რომ ქართველთა არსო-
ბის მიხედვით ატეხილია, მაგრამ ხალხის
მისამდე მივდივართ და მივხატავთ, სულ
მარტოვან ვართ — ღმერთისა და მოთმისა
და ღმერთისა და მოთმისა და მოთმისა
მართლაც ზეცის მისამდე...

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՈՔՐԱՏԻԿԱՆ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԻԿԱՆ
ԲՈՒՆԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

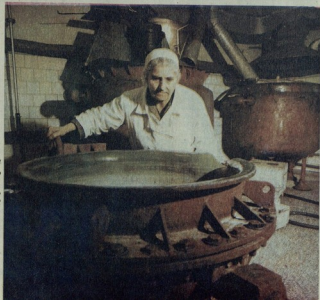
მამი ძაღლბურა ღამიწას ხარისხს წა-
წალიც ექნება.

കേരള സർവ്വകലാശാല

144446 897, 5050 000079022 =

ფეხი გოგონელი

ლიდა სპილია

სოხუმის სანაპიროზე ამართლეს ომ-
ლისკი მარტის ბრძოლებში დაღუპულთა
სამკო საფლავზე

მიტხარით...

მართლა აქ წევხართ?
მიტხარით ძელებო,
ბოჩის ძელებო,
ბიძის ძელებო.
ვით ამოცნენო,
ვით ამოგებნო
მამიკოს ძელებო!
ვევალთ თავ-თავის
მამებად გიცნენ,
ვევალთ თავ-თავის
ბიძებად გიცნენ.
ჭრალად ანთებულ
ვევალუბებს შორის
ირბევა ჩუნი
და ლურჯი ხავრეც.
რაც აქ ცრემლები
დაუდენიათ,
ვერცერთი მზე ვერ
დაშრობს იმ ცრემლს.
რაც აქ ცრემლები
დაუდენიათ,
ზღვა,
მზარი ზღვა
ჩაიტებს იმ ცრემლს.
საფლავზე ფრთხილად
იჩრევა ვარდი
და ბარათებად
აყრის თეთრი ფურცლები...
აქ წევთ ნელი
ჩურჩულილი დაღის...
სხვი ეფრავი
გულვილი უცემს.
დელავს, ქანაობს
ზღვა აღმა-დაღმა,
გაღმოსვლა უნდა
ცხენისწყლის ტალღას,
გაღმოსვლა უნდა
ენჭურის ტალღას,
გაღმოსვლა უნდა
ტეხურის ტალღას,
ლიბების ტალღას,
ალაზნის ტალღას.
გაღმოსვლა უნდა
უვარილის ტალღას,
რომ დაგადვაროს
შეხვედნის ცრემლი,
რომ შემოფრინდეს,
ვით ლურჯა ცხენი
და გაგადვაროს
ტორების ცემით,
რომ გაგავაროს
ღუღუნო მტრულს,
ძაბული დღის...
მამის და დედის..

ჩვენმა სამეცნიერო, სალიტერატურო სა-
ზოგადოებამ დაყარა ღირსეული წარმომად-
გენელი, იშვიათი ეთიკური თვისებებით აღ-
ჭურვილი ადამიანი და მოქალაქე, ახალგაზ-
რობის საყვარელი მასწავლებელი — ასე
იუწყებოდნენ რესპუბლიკური გაზეთები ამ
შესანიშნავი ქალის გარდაცვალებას. და ყვე-
ლა, ვინც კი იცნობდა ქართული მეცნიერე-
ბის თვალსაჩინო წარმომადგენელს, მწერალს
და მოთარგმნელს, ფილოლოგიურ მეცნი-
ერებათა კანდიდატს ფატი გოგიელს, დიდი
ოჯახის დღას, თაბათა აღმზარდესა და
პეიკან, უფროს მეგობარს, — გულსატკიო-
ვლით აცილებდა მას უკანასკნელ გზაზე. მისი
ცხოვრება ბავშვობიდანვე იყო დაკავშირე-
ბული შობილთა კულტურასთან. წერ კიდევ
პაპია გოგონა იყო, 1908 წელს დიდა აკავი-
რამ გადმოიღო მათთან სურათი, რადგან თურ-
მე ფატის წაყთვული ლეკი მყოფნა. მისი
ახალგაზრდობა დიდი ლიტერატურული და
თეატრალური საზოგადოებით იყო გარემო-
ცული: აკავი წერეთელი, კიბა აბაშიძე, ვალე-
რიან გუნია, ლდო მესხიშვილი, კობე მარ-
ჯანიშვილი, ზაქარია ფალავიშვილი — აი
სახელები, რომლებიც ასე ზნობად გაი-
სოდა ფატის მამის — გამოჩენილი გეო-
მისა და საზოგადო მოღვაწის გაბრი-
ელ გოგიელის ოჯახში. ეს აღმანიშნავი ზნო-
ბად იყრიდნენ თურმე თავს მათთან. აკი
ცხოვრების მეგობრადაც ცნობილი რეჟისო-
რი და თეატრალური მოღვაწე დიდი ანთა-
ძე გაიხდა. ამიტომაც წაწერა სარ კავიშის
სახალხო არტისტმა დიდი ანთაძემ თავის
მეტად საინტერესო მოგონებების წიგნი:
„დღეები ამჟამ წარსულისა...“ — ჩემი ცხოვრე-
ბის თანამგზავრსა და მეგობარს ფატი გო-
გიელს ეუბნები ამ წარმომსო. ჩანს, ფატი
გოგიელს დიდი ამაგი მიუძღვის ამ წარმო-
ბე... ახლა, როდესაც იგი აღარ არის ინს-
ტიტუტისა და უნივერსიტეტის აუდიტო-
რიათა კთედრებზე, აღარ წერს ქართული
თეატრის საკითხებზე, აღარ აგრძელებს თა-
ვის მაღალკვალიფიკირ ლიტერატურულ
თარგმანებზე მუშაობას (მან თარგმნა მოლი-
ერის, გარკის, ოსტროვსკის, ტრიოლესა და
ცკაივის წარმომოებები), ახლა, როდესაც მი-
სი ერუდიცია აღარ ხმარდება ჩვენს მამულს,
ახალგაზრდობას, დიდაქლისი მებად გულ-

მეცნიერულია. ჩვენ ხელთ გვაქვს მისი ან-
დერძისებური წერილი, რომელიც ამ შესა-
ნიშნავმა ქალმა დაუტოვა თურმე თავის
ოჯახს: რა ტკიანურად, რა დარბაისურადაა
დაწერილი: „ვიცი რომ წუხილს მოგაგონებთ
ის, რაც ოდესმე უნდა მოხდეს, მაგრამ იფიქ-
რეთ, რომ ეს გარდაუვალაია, რომ ეს ბუ-
ნების კანონია, რომ ჩემი ცხოვრება იყო
სასესე და შინაარსიანი, — ამიტომ მტკიცე
საზღვარი დაუდეთ თქვენს მძიმე განცდებს,
მომიგონეთ სიყვარულით, სიხარულით და
არა წუხილით... არ იაროთ იქ ზნობად, სულ
რამოდენიმეჯერ წელიწადში — სწავლის და-
წყების წინ, გაზაფხულზე, რაცა ბუნება
ლიბებს და აგარაკზე წასვლამდე. გასიო-
დეთ, რომ მე იქ არა ვარ, მე ისევ თქვენ-
თან ვარ, თქვენს სხონაში, თქვენს სიყვა-
რულში, ყოველზე კარგში, რასაც თქვენ
გააკეთებთ.

დიდი ასრებობა შეწყდება და მე შე-
ვერთოდები ბუნებას ჩემი სამშობლოსი,
მშეს, მუსიკას, სილამაზეს, სიკეთეს, აზრო-
ბებს... იქ შეძით და არა ერთ მტკაველ მი-
წაზე...“

შემდეგ შეიღებისადმი, შეიღისშეიღებო-
სადმი — დარიგება, არა მხოლოდ პირადი
ბედნიერებისაკენ მომწოდებელი, არამედ
სამშობლოს ბედთან, მის კეთილდღიობასთან
გაერთიანებული.

ასევე მეუღლისადმი: „რა შეიძლება გა-
მოთქვას ამ სიტყვად: „გმადლობთ?“ ვიცი,
რომ ყველაზე უფრო შენ გაგიცირებდა, მაგრამ
გამიბნევე ეული, მოუარე. თავს, რომ იცოცხ-
ლო დიხანს, დიხანს. გასიოდეს, ვიღერ
შენ ცოცხლობ, მეც ვავაძელებ შენთან ერ-
თად პიროვნულ არსებობას, რადგან ჩვენ
რეალურად განუყრებელი ვართ. დუხახოლე-
ბი და დუხეგობრბი ბავშვებს, გაიზარე მათ
ყოველდღიური სიხარული და სინდლე-
ვები, ამით მათ გაუადვილებ ცხოვრებასთან
ბრძოლას. შენი სიცოცხლე შეიქცემა და,
რაც მთავარია, მათში მე მომიბოვება...“

...გასაყვებელი კიდევ ბევრი მაქვს: დო-
ლის წიგნი, ჩემი წიგნი და კიდევ წიგნები.
...მშვენიერი დილა გათენდა...

დიდამშვიდობისა ჩემო სიცოცხლებო!
დიდამშვიდობისა ჩემო საყვარელო სამ-
შობლო, საქართველო!..

მ. გომრამაძე

შალვა დადიანი

ასი წელი! ერთი საუკუნე, მშვენიერი, მდიდარი, საესე ეპოქალური მოვლენებით, ბრძოლებით, რევოლუციით, გამარჯვებებით, წარმატებებით. ამ ასი წლის განმავლობაში იბადებოდნენ, იზრდებოდნენ, ვაჟკადებოდნენ, იწრიობოდნენ თაობები. ყოველ თაობას ჰყავდა და ჰყავს თავისი საინიო შეილები, მამულშვილები. მრავალის სახელი დააჩნდა მამულის გულს გასახარად, საამაყოდ. ჩვენი საუკუნიდან ერთი მათგანი შალვა დადიანი — დიდი დიპლომატის შემოქმედელი, დიდი მოქალაქე თავისი ქვეყნისა, თავისი ერისა.

შალვა დადიანი! წელს მისი ხსოვნა ასი წლისა ზდება. კიდევ მრავალ ას წელს გადართვლის იგი. ვის შალვა დადიანის დახვეწილი, ნატივი პროზაული ნაწარმოებები ხიბლავს, „გეორგი რუსი“ და „გვირგვინიანების ოჯახი“ უძვეს წინის თარიღს. ვის — მისი ჭეშმარიტი დრამატურგია. ვისთვის შალვა დადიანი ბრწყინვალე მემუარისტია. ვისთვის — მაღალი, მგზნებარე თეატრალური მოღვაწე. ერთის სიტყვით, ამ დიდოცვილ პიროვნებაში პარმონიულად იყო შერწყმული პროზა, პოეზია, დრამატურგია. ერთადერთი ლექსის ავტორია იგი, ისიც გადმოქართულიებული ლექსისა: „მხოლოდ შენ ერთს“.

სიმღერად რომ აიგავა ქართველობამ. და მაინც ამ ერთადერთმა ლექსმა მოგვცა უფლება მის გიგულს პოეტობაც შეჰმაგონდა.

შალვა დადიანი და თეატრალური საზოგადოება.

შალვა დადიანი და მწერალთა კავშირი.

შალვა დადიანი და თბილისი.

შალვა დადიანი და ბერძენი, ზუგდიდი, სენაკი, ქუთაისი...

შალვა დადიანი და საქართველო.

საქართველო, რომელსაც უხაროდა მისი სიღარიბისლე, ახოვანება, მისი სიღვაძე, მისი გაზრდილობა, რაინდობა.

ბევრ ჩვენგანს ჩემი თაობიდან ახლოს პრეზიდენტი მისი თავმჯდომარეობით, მისი თავდაცობით. იმ თავდაცობისას მწერალთა კავშირის გრძელმდინდ ვერცხი შეხედავდა მიკიბულ-მოკიბულის თქმას, ელევის ავად ხსენებას, გაკილვას... მისი, თითქმის თვლემას მიცემული ფიგურა, სიღრმისადა მზირალი თვლები უზუცესის მომწესსველი მზერით აოკებდა ჭაბუკთა სადავებს. დიდხანია აღარ ჩაუვლია მეგობრისეპავით რუსთაველის გამზირზე, მაგრამ ხსოვნა მისი მარად იმყოფებებს, რადგან ქართული სცენა და „გუნდელნი“, „კაკალ გულში“, „ნაპერწყლიდან“, „თბილისული“ მარად განუყოფელი იქნებიან. მან მხრებით გააღიგანა ქართული თეატრის მიმდინარეობა; ბრწყინვალე ოჯახიდან, გერად მიღებულ თეატრში სცენისა, მოყვარედ წასვლა არ ითავიდა თურმე და, ქართული თეატრის რამდენიმე ბუმბერაზთან ერთად, ხელოვნების ლამაზი გარეგანა ხალხში. ქარგებისლ შეხვედა მხრებზემოლი, დარბაისელი, ამიგომ იყო, რომ გვეამაყებოდა იგი, თუმცა ჩემი თაობიდან თითოთორი და ჩამოითვლება მას რომ შეხმანებოდა. უმწერსნი ვიყავით და მეტისმეტად გვერდებოდა. ისიც არ ვიცით, გვაგლებდა თუ არა სათვალავში, იცნობდა თუ არა ჩვენს მაშინდელ, უმწიფარ შემოქმედებას. და მაინც ბედნიერი უზუცესის სახელი დაგვიტოვა, მზრუნველის, მიმითვბლის. ახლაც საკვირველად მიმანია, — მოხუციო მისი ჯამს, რა ჭაბუკური, ძარღვიანი და ახლური რამ შექმნა — „გვირგვინიანების ოჯახი“! რა კოლორიტული, რა ფერადი, რა მწვეფე. ანდა მისი ლირიკული წილსებლები? მისი „რაც გაზახსენდა“, მისი „ციხედული“ — სიმბოლო გაფრენილი სიჭაბუკისა, სიყვარულისა?

დაიც, ბედნიერი საქართველოს ბედნიერი შვილი იყო იგი, მორტული, ყველასგან პატივმედი. და მისი მრავალგანაღვიანი შემოქმედებაც მუდამ დაწყვეთულად ივლის მშობელ ხალხთან.

ჩვენს ქვეყანაში

სოფელ ეწერში, ცენტრთან ახლოს, მახარაძისავე მონავალი გზის მარცხენი, ფერდობზე დგას კედლებშეზღუდული სამთვალისანი ხის სახლი, რომლის შერქვეშ სიკოცხლეს ფრთები დაუყვავებს. ბუხარი ჩამოშლილა, კერა გაცივებულია, დაბალ კიბეს ხაზის შეპარვია, ირგვლივ ადამიანის ჭკაუნება არ არის, მარტოოდენ შავი, დიდი სურათები ჰკიდია კედლებზე, ასეთივე სურათები დევს ხის მორყეულ გაბზუხზე.

მაისი შერქვალავით თრის და ფართკალებს ეზოში. ფერადი ყვავილებით, აგმის, გყვმლის; იელის სურნელით აესებულა მიდამო. ბუნებას თავისი მაღლიანი კალთა ჩვეულებრივად დაუბრტყავს, მაგარი ამ ეზო-კარის ბინადრინი ვერ გრძნობენ და ვერ ხედავენ მას.

ყოფ დღე, როცა აქ სიკოცხელ მაისივით შეიშობდა. ალათი და ვლადიმერ კვაჭაძეებს, მათ ნაშეირთ განუვ ფერადი ემოსია, თვალდებულ შუის სიხვი უღელავდათ, ბავშვითი უზაროდათ ყოველი დღის გათენება. დღეს კი მათი ნავერფალი წაშლილა, გათილილ დაზატებს წელი გაუმართავს, თეთრი ბილიკები მწვანეთ შეუმოსავს.

„კაცი შავა და წაშოვა, საქმენი დარჩინი“... ამბობს სალხურის სიბრძნე, და თვით ხალხი ინახავს ტუბელ მოგონებას ამგდარ მანძიანებზე. როგორც თანასოფლელები მოგვიტანობრბენ, ალათი დანარსის ასული პაჭარაია და ვლადიმერ გიორგის დეე კვაჭაძე იყვნენ კოლმურერების პირველი მწეწებლები, მათი ხელებით ჩაყრილია ჩაის, ციფრუსების პირველი ნერგები.

ოთხი შვილი გაზარდეს, ოთხივეს ასწავლეს, ცხოვრების გზაზე დააყენეს, მაგრამ... ომმა ყველაფერი შელანდა გამოსრებათ... შვილებიც და სისარულიც.

შეუძლებლია აღვლევდნისა და ტრეშლის გარეშე წაყითხოვ შვილების მიერ გამოვწვანული ფერგადაცილი ბარათები, რომლებსაც დენისთან დაკმლის სურნ ადით: „საყვარლო დედა! როგორ გიყითხო, იმედია კარგად იქნები. მე არა მიწავს, კარგად ვარ, წერილი გამოგიგზავნი, არ ვიცი, მიიღე თუ არა, ახლა ოდესის ოლქის კოტორესკის რაიონის სადგურ ჩუბოკადან

გწერი. აბა შენ იცი, როგორ გამაგრდები. ჩემი დარდი ნუ გეჭენება, დაეამარცხებო მგერის და მშვიდობით დაგიბრუნდები. მომიკითხე ყველა.

ნეგრო“.

„სალამი საყვარლო დედა! იმედი მაქვს კარგად იქნები. მე ძალიან კარგად ვარ. უკვე სამი თვე გავიდა, რაც შეგევაზე გადასკლა დაგიწყეთ. დღემდე ცოცხალი დავარჩი... მგინი გვაცია სასიკვდილოდ არ მიმეგებს. აქ, როსტოვიში ქალაქები ვიყიდე და აწი წერილებს უფრო ხშირად გამოგიგზავნი, თუმცა ძალზე გადაღვირთული ვარ, ვმუშაობ ასეულის მამასახლისად, პარტული კომიტეტის მდივნად, იყავი კარგად, გკოცნი.

შენი მიხეილი.“

„სალამი მშობლებო! როგორც ყოველთვის, ისე ახლაც გისურვებთ კარგად ყოფნას. ჩემს ამბავს თუ იკითხავთ, მე არა მიწავს. უკვე საგუშაგოზე მგზავნიან. მომწერეთ სოფელში რა არის ახალი. ყურბენი და ხილი თუ არის. მოკითხვა ყველა მგზობელს. ბიძისა, ბიძოლას, თქვენი გატანას“.

„ბრესტი, საფოსტო განყოფილება...“ (მხოლოდ ეს კონკრეტი აღმოჩნდა ოჯახში) არაგმის გამოვწვანული, წერილები კი, როგორც ახლობლებმა გავითხრეს, ვიღაცედაც წაიღეს.

ასე იწერებოდნენ ომის მრისხანე წლებში სამშობლოს დასაცავად წასული ეწერული ქალ-ვაკები. მათი ბიოგრაფია რამდენიმე წინადადებისაგან შედგება, მაგრამ მანერ ბერკის მოქმელობა:

ნეგრო 1915 წელს დაიბადა, დამთავრა ჯერ ეწერის არასრული საშუალო სკოლა, შემდეგ—მხარაძის საბუღალტრო სურსები. კომპაგენილი ჭაბუკი 1939 წელს საბჭოთა არმიის რიგებში გაიწვიეს, ომის იქ მოსურწერი, იბრძოდა ოდესში, კიმიწიოვში, მერე წერილები შეწყდა...

მიხეილი დაიბადა 1917 წელს. სწავლობდა ლესის საშუალო სკოლაში, ლანჩხუთის საოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმში, მუშაობდა აგრეგენიკოსად კოლმურერნობაში, 1942 წლის აგვისტოს ბოლის სამშობლოს დამცველობა რიგებში ჩადგა, სკკპ წევრობის კანდიდატი, ომის წლებში პარ-

ტიის წევრი გახდა. იბრძოდა როსტოვის მიმართულებით, 1943 წლიდან მის შესახებ არაფერი სმენიათ.

არაგმე 1919 წელს დაიბადა. დამთავრა ლესის საშუალო სკოლა, შემდეგ თბილისის ფიზკულტურის სკოლაში სწავლობდა. ერისხანს ლანჩხუთის ფიზკულტურის კომიტეტში მუშაობდა. კომპაგენილი ახალგაზრდა საბჭოთა არმიის რიგებში 1939 წელს გაიწვიეს, მალე ომიც დაიწყო. იბრძოდა ბრესტში, 1941 წელსვე შეწყდა მისი წერილობი.

გატანა 1923 წელსაა დაბადებული. დამთავრა ლესის საშუალო სკოლა, შემდეგ—ბათუმის სამედიცინო სასწავლებელი, ცოცა ხანს ბათუმშივე მუშაობდა ექიმის თანამშემდეგ. კომპაგენილი ქალმშვილი ფიროსტე 1941 წლის ივლისში წავიდა, გმროდა ბალტიისპირეთში, 1944 წელს დაიღუპა. დასაფლავებულია ქალაქ კანენესკში.

ომმა ბევრი სიკოცხელ შთანთქა, ბევრი მშობელი გაამწარა... ეწერელი ალათი და ვლადიმერ კვაჭაძეები ყოველდღივ მოვლდოდნენ თავიანთი შვილების ამბავს, მაგრამ ისე წავიდნენ ამ ქვეყნიდან, მათ შესახებ არაფერი გაუგიათ. ოთხ ქორწილს უნდა მოსწერებოდნენ და ერისაც ვერ მოსწერდნენ. შვილობილები უნდა ასესტებოდნენ და ერთი ჩველიც ვერ აიყვანეს ხელში. წავიდნენ და გაიყვანეს დარჩი, დატოვეს ჩამტარალი კერა, დატოვეს სურფილი, დიადი და საკცოვრითი სურფილი: „დეე, ნერასოდეს დაგმეორდება წარსულის საშინელება, ნუ ჩაერება კერა, ნუ იქნება ცრემლი და წუხილი. ნუ იქნება ომი“.

ჩვენ მრავალი ძეგლი გვინახავს: ძეგლი—მებრძოლი, ძეგლი—განკი, ძეგლი—ბავშვი, ძეგლი—დედა, ძეგლი—სახლი... ჩემი აზრით, ამ უკანასკნელში ყველა ძეგლია თავმოყრილი. და დგას ასეთი შემაზრუნენი ძეგლი ალათი და ვლადიმერ კვაჭაძეების ეზოში, დგას როგორც გავრთობილება: „ადამიანებო, იყავით ფხიზლად!“.

ეურნალ „საქართველოს ქალის“ მ. წ. აბოლის ნოემბრი დაიბედა ეთნოგრაფიულ ენციკლოპედიის წერტილი მსოფლიოში ცნობილი ქართული ვაზის ძველი ენციკლოპედიის მემკვიდრეობის და აღდგენის საკითხებზე. წერტილმა მკითხველების ფართო გამოხატულება გამოიწვია. ამიტომ რედაქციამ გააგრძელა ამ თემაზე საუბარი და მოიწვია მევენახეობის საკითხებით დანტერესებული პირები — სპეციალისტები, სამინისტროებისა და ტრესტების ხელმძღვანელები მუშაობი. გამოიქვეყნა საინტერესო მონაწირებანი დასმული საკითხის ირგვლივ. მკითხველებს თვალწინ გამოვლენის დედაქალაქი.

კვლევა მევენახეობის უნიკალური სამუშაოების შედეგების შეფასება

ლევან ფრუიძე — ეთნოგრაფი, გამოკვლევებული სტატიის ავტორი:

— ქართველბისათვის მევენახეობა მართკამეურნეო დარგი არ არის. ენახი შესახებორკეხულია ჩვენი ერის ყოფითთან, მის ცხოვრებასთან და ვარკვეულ როლს ასრულებს მის სულიერ აღზრდასა და ჩამოყალიბებაში. ამიტომ მევენახეობის, როგორც სოფლის მეურნეობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დარგის განმტკიცებისა და განვითარების საკითხები განსაკუთრებით გვსწავლის ეთნოგრაფიებს.

საქართველოს მსოფლიოში იცნობენ თავისი უნიკალური ვაზის ჯიშებით. რაც დრო გადის, ეს ჯიშები ნაქლები ფართობის აკავებენ და დაფიქრებას ეძლევიან. ცნობილია, რომ ისინი ისტორიულად შერჩეულ განსაკუთრებულ ფერობებზე ხარობდნენ. დროთა განმავლობაში ეს მიწები დაიჭრა, გამოიფიტა და ახლა ოქროდ ღირებულ ფონდს დაზიანებულია. მის აღსადგენად საჭიროა თანამედროვე ტექნიკისა და დარგისათვის მჭიდროდ გამოყენება. თავდაპირველად უნდა მოხდეს ამ მიწების მეცნიერულ დონეზე აღრიცხვა და შემდეგ დამუშავების საკითხის განმარტება.

დღეს მევენახეობა სასიცოცხლო აპოკალიფსის ხარისხის გავრცობისგან. ძვირფასი ჯიშები კი შედარებით ნაკლებ მსოფლიოა.

ნაწილობრივ სწორედ ამან გამოიწვია მათი გადამგება. იშვიათი ჯიშები მაინც რაღაც საშუალებით უნდა ეშველიყო. ისინი აუცილებლად უნდა შეენარჩუნებინათ. ამ საქმეში გვერდებმა თქვენი ჩრევა და დახმარება. სწორედ ამიტომაც შევიკრიბეთ.

ნუ დაფიქრებთ ღვინის დამუშავების ხალხურ მეთოდებსაც, ვინაიდან მამაბაბრის წესებით მიუღებელი ღვინო უფრო მაღალხარისხიანია.

არც ფალსიფიკატორების წინააღმდეგ ბრძოლის შეწყვეტა შეიძლება. ისინი ბოძს სახელს უტყვენ ჩვენს ღვინოებს და ამასთან, დამაინის წამართლისასაც სერიოზულ ზიანს აყენებენ.

სასურველია აღდგეს ვაზის კულტი საქართველოში, როგორც იყო ძველად. ახლა ვაზი განდევნილია აქტიუტურლიდან, ყოფიდან, მას ეტრად ნახავთ, როგორც დეკორატიული საძეკუს, თაღის და გულის დამატკბობის. არა და, ჩამდენ ახალ ნაგებობას, ჩამდენ ეზო-კარბიდან დაამუშავებდა ქართული ვაზი!

სი მონ დეცდარიანი — საქართველოს სსრ საბჭოთა მეურნეობების სამინისტროს მთავარი აგრონომი:

— ჩვენს სამუშაოში, ვაზის მრავალი ჯიშის, რაც საქართველოში იყო, დანერგა და გაქრა. ამას ჰქონდა თავისი ობიექტური მიზეზები. ჩვენ მაინც უნდა ვეცადოთ, რომ არ დავკარგოთ ეს ჯიშები და შევიკრიბოთ ისინი.

მევენახეობის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი ამ ჯიშებს თავის ნაკვეთზე კარგად უწეს, მაგრამ ვადასაწყვეტია საბჭოთა მეურნეობებში მათი აღდგენისა და დაცვის საკითხი. საბჭოთა მეურნეობებს, იქ, სადაც ენახის ასამდე და მეტი მეტრიტარიც უნდა, 2 მეტრზე უნიკალური ჯიშის ვაზის გაშენება ბევრს არაფერს დააქვებს და საშეიშოლო სამეცნიერო გაკეთება (ლაბორატორია იმ რაიონებზე, სადაც ესა თუ ის მჭირფისი ჯიშის ხარობს).

უნიკალური ჯიშებისათვის განკუთვნილ სავენახეებს დატერებასა და ეტრისთანავე დაცვა რომ სჭირდება, ეს ცხადია, მაგრამ სოფლებში ხალხის დამატარება აუცილებელია. თუ სოფლის მეურნეობებს კარგ საყოფაცხოვრებო და კულტურულ პირობებს შეუქმნენ, ისინი თავიანთი კეთების არ მოატყვენ.

მევენახეობის შედგომის განვითარებისათვის ჩვენ მდიდარი უნდა გავით ნერგებთ, რაც სამუშაოში კიდევ გვაქვია. ამჟამად გვაქვს 25-მდე სამეცნიერო ვაზის ჯიშის დამყარების უფლება. ისინი სახელმწიფო გომებად არის გამოცხადებული. მაგრამ ეს საქმეს არ შევლის. უნდა შეიქმნას კერა, სადაც მეცნიერულად გამოართლებულ ნერგს მივიღებთ.

ვაზი, როგორც დეკორატიული მცენარე, სწორედგანა მსოფლიოში. ვასწავლოთ ფართო მოსახლეობის მისი მოვლა და ვახარებთ ფანტრების წინ, აიგებთან. ამ საქმეს გამყვანების ტრესტი უნდა ჩაუდგეს სათავეში.

თამაზ კანდელაკი — სამტრედიის მმართველის მოადგილე:

— სწორი ნათქვამია, ღვინის ხარისხი ენახში იწევება. სწორედ ვენახების დამუშავება და აგროტექნიკის სწორად გამოყენება ამოსავალი წერტილი. შემდეგ კი, როცა

ღვინის დამუშავებაზე მიღდება ჯერი, ტექნიკის გარეშე შორის ვერ წვალი. იმ რაოდენობის უტრისის გაღასამუშავებლად, რაც ქარხნებში შედის, ხალხური მეთოდები არ გამოადგება. ღვინო თუ თერმულიად არ დამუშავდეს, იგი სასაქონლო სახეს ვერ მიიღებს.

ჩვენი საუბრის ღვინოების ქვეყნად ვითვლით, ღვინის მომზადების კულტურა კი დაბალი გვაქვს. შეცდომით შეიძლება ზოგს, რომ ღვინო თრობის პროდუქტია. ღვინო არის როგორც კვების პროდუქტი, ასევე სამკურნალო საშუალებაც. მისი ზომიერი გამოყენება აუმჯობესებს ადამიანის ჯანმრთელობას. ამიტომ ფართო აკტიუა უნდა გავწიოს მის გონიერულ მომზადებას.

ვლადიმერ ვაჩაძე — საერგო მერნოების უტრისის უტრისი აკრონომი:

— რესპუბლიკაში ვაზის ნერგების გამოყენას ძირითადად ჩვენი ტრესტი აწარმოებს. მყნობა ხდება სახელმწიფო სტანდარტის მიხედვით. წელს 27 მილიონი ნერგი უნდა გამოიყენებოდეს. წამყვანია 16 კიშო, აქედან ძირითადია რაჭაში და ცოცხალი.

ჩვენი საუბარი შეეხება უნიკალური ჯიშების აღდგენას. მათი ნერგებით რომ უზრუნველყოფილი ვიყოთ, ისინი იმ ნიადაგში უნდა გამოიყენებოდეს, სადაც უკეთ ხარობენ, კარგი იქნება, თუ რაჰსა და სხვა კუთხეში შეიშენება უნიკალური ჯიშების მაქარა მოხელე საკულტურის განყოფილების საწარმოები.

ვენახების გაშენების უნდა აკავთავილის

წინით ამ თუ იმ ზონის ვარჯისიანობა. მაგალითად, აღზნისპირა ადგილები ევენახისათვის არ ვარგა. მაგრამ ზოგჯერ ადგილის უქონლობის გამო ხდება დათმობა. საერთოდ კი, თავის დამყვანს ნიადაგის ვარჯისიანობის შესახებ უნდა იძლეოდეს ნიადაგმცოდნეობის ინსტიტუტი.

რეკაზ ბიშვილი — შევენახეობის და მცხოვრების საბჭოთა მერნოების ტრესტის მმართველი:

— ჩვენი საუბარი ძალიან დიდ ეროვნულ საკითხს შეეხება, მაგრამ მისი მხოლოდ გამოწვევა არ ექნება, სჭირდება ის, რასაც ვადაცვადებთ, ვაგაზორციელოთ კლდე.

ცნობილია, რომ ძველმა ტრადიციებმა დროის გაგვლით უკან დაიხიეს. ახლა იმის პროპაგანდას ვერ გავწევთ, რომ დავეტრუნდეთ საწინააღმდეგო. წელს 300.000 ტონა ყურძენი უნდა დავამზადოთ. ძველი ტექნოლოგიით ეს არ მოხერხდება.

აქ წამოიჭრა მთელი რიგი საკითხები, რომლებიც სავეტო კომიტეტმა და მინისტრმა სპეციალურად გადამოწმეს. მაგალითად, უნდა დაიგეგმოს რაოდენ ჰექტარზე გავრცელდება მერნოების უნიკალური ჯიშები. ზოგი კიშის ყურძნის მოყვანა ზარალს აყენებს მეურნეობას. ამიტომ ზოგიერთი მეურნეობა წავებით უნდა დაიგეგმოს, თუ გვსურს. შევინარჩუნოთ ძვირფასი კიშო. ასეთი მდგომარეობაა, მაგალითად, გვეგუკორის რაიონის ბანის საბჭოთა მეურნეობაში. აქ ნიადაგის დამუშავებისას გავწეულ ხარჯებს ვერ ანაზღაურებს რაჰლესი კიშო, მიუხედავად იმისა, რომ მის ფასი მოგვიტყდა.

იაკობ ტალიაშვილი — საქართველოს სსრ საბჭოთა მეურნეობების სამინისტრის მევენახეობის სამმართველოს უტრისი:

— საქართველოს სსრ მინისტრის საბჭოს შემუშავებულ აქტს, თუ რომელ რაიონში რომელი ვაზის კიშო გავრცელდება, სულ 32 კიშოა გათვალისწინებული. აქედან 26 სამრეწველო დანიშნულებისა; დანარჩენი კი სუფრისა.

მე ვიზიარებ გამოსული აშხანაგების შეინარჩუნებას და იმედს მაქვს, აქ გამოთქმული სურვილებითა და წინადადებებით დანიშნულების საზოგადოება, რომ ქართული უნიკალური ვაზის კიშების გადარჩენისა და მოვლისათვის გატარდეს კმედიოთი ღონისძიებანი.

საქართველო სსრ

იგი პირველად მესხეთის თეატრის დადგმაში (მ. შამხალაშვილის „დედამთელი“) ენახე, რა უშუალოდ და ბუნებრივი იყო ეპიზოდური როლი; ექვით კი აღმდგა — მართალია თუ სცენური იერსახეა-მეტი? მაგრამ, ეს ოსტატობა აღარ გავიკვირებ, როდესაც მის შემოქმედებით ბიოგრაფიას გავეცანო.

სანდრო კასაძის ბავშვთა ვოკალური გუნდის წევრმა, მომღერალმა და მოცეკვავე გოგონამ — ზინა ბერძენიშვილმა პირველი სცენური ნათლობა ჭიათურის თეატრში მიიღო. ეს იყო სოსო მებურთაშვილის დადგმა, სპექტაკლი „სინათლე“, სადაც ერთ-ერთი ფერია ცქრილა ზინა გახლდათ.

— მასობურ, მასამ ფერის გაცანცელებაში გამოწოდებდა, ამხელა ტანო, ხელში ამიყვანა და ისე წავედით სახლში. მამარხმს ძალიან უყვარდა ხელფერება, უკრავდა გიტარაზე. ტკბილი სიმღერები იცოდა, — იგონებს ზინა.

რამდენიმე წლის შემდეგ ზინამ გულრიკის როლი შეასრულა ჰაეროვანის ოპერაში „არწონ მალ-ალანში“. აი, რას წერს ჩოხატაურის რაიონული გაზეთი 1967 წელს, მუხრანის გახსენებით დაკავშირებით: „ჩვენი რაიონის სცენისმოყვარეები ჰაეროვანის „არწონ მალ-ალანში“ ჩოხატაურელთა წინაშე პირველად 1922 წელს წარსდგნენ, დაუვიწყარი მნახველთათვის ზინა ბერძენიშვილის გულრიკი...“

რომოდანორმირებულ წელია მის შემდეგ, ამ წლებიდან ყველაზე სამახსოვროდ შემორჩა ჭუთარის თეატრი, კოდე მარჯანიშვილის ხელმძღვანელობით. აქ უსმენდა ახალბედა მასობური უზანგი ჩივიდეს, თამარ ჭავჭავაძეს, ვერკო ანუგაბერიძეს, შალვა დამბაშიძეს, ციცილია წუწუნავს. გულში აქვს აღმეჭვლიდი რეპეტიციები დღე-ღამე კოტეხისა, თითოდად გათენებულ დღეებში... მაგრამ ახლამა ოჯახმა ჩამოაშორა სცენას. ბოლოს მიიწვი დაუბრუნდეს, უკვე ცხოვრებისეული გამოცდილებით დაგვირითული. იყო ჩოხატაურის, იყო რეჟისორ ფრანგიშვილთანაც, ჭიათურის მუშათა თეატრის სცენაზე. იქ განასახიერა ცირუ (ასმსონიძის „ხალეკი“), კატია (ლავრენტიეს „მტრები“), ნინოშვილის ქრისტე.

ქრისტინეს განსაკუთრებულად იგონებს ქალბატონი ზინა — ამ როლით მან სიმ

თარგმანი პარტიის

(ჩანახატი)

აქედან გახვლი.

რადგან იმ დროს, გამოსვლით ექიმს მოვიყვანეთ, ვერაფერი მიწვევს, სიბერის ბრალით, მაღალმეტყველებს, რეცეპტს გამო- მიწვევდნენ, მათგანდნენ და კარგად ყოფ- ნის მისურვებდნენ. ეს იყო და ეს.

ცოლს იმდენი გადაუყვარა, აღარ მორე- ბო და უბნის ექიმი გამოეძახა, თუ რამე დაეწერა, ცნობის მინდ მომცემსო. წი- ნასწარი იმდენი დაეკრია.

შეადგა. ვერაფერ. ვიღაც პატარა გოგო შემოვიდა და აქეთ-იქით იყურებოდა.

— ვინ გინდა, გოგო? — ეკითხებოდა.

— მე გოგო კი არა, თქვენი უბნის ექიმი ვარ, პიძია, — მუხუბრება ღმინილით.

განცვივებული შევეყვარე. ამ ხნის კა- კი ვარ და ჯერ ასეთი ახალგაზრდა ექიმი არ მინახავს. მისი ექიმობისა არაფერი მეგონა, მაგრამ მაინც დავეყვი ნებას. რო- ცა ფინანსური კოპი გაუღებ და მამად და მის- მენდა, გიყვით გამოცინა.

— რას იცინით? — მეკითხება.

როგორ არ გაცივოს, ასე გინახა ექი- მობას თამაშობ-მეთქი. — ვუპასუხე.

— მაღლად გარწმუნებით, რომ მე ექი- მობას კი არ ვთამაშობ, ნამდვილი ექი- მი ვარ და ექიმის მოვალეობას ვასრუ- ლებ. — მითხრა სიცილით.

გამომწერა რეცეპტი, მომცა და მითხრა: ეს წამლები დღესვე უნდა გამოიტანოთ და მიიღოთ.

დღეს როგორ გამოვიტან, ცოლი გვიან მოვა სკოლიდან, სხვა კი არაფერ მყავს, გავხედავ-მეთქი.

გამომწერა რეცეპტი, წავიდა და თეი- თონე მომიტანა წამლები. ამ წამლებმა მაღლ ფეხზე წამომაყვანა. თითონდაც თით- ქმის ყოველდღე მოდიოდა, მნახულობდა და რჩევა-დარიგებებს მარწმუნებდა.

ვინ არის იგიზნათი, ეს არის ყვარლ- ელი „გოგო“ ნანა ნაწარმოშული, დიდუბის პოლიკლინიკის ექიმი.

გამოგყვებოდა და ვიცავი: ახალგაზრდა ექიმებიც და, საერთოდ, ახალგაზრდა სპეციალისტებისა არაფერი მეგონათ, თუნდაც კი როგორც ვცხდებოდი!

ვიფარე აპოკალიფსილი

საქართველოს სსრ და მსახურებელი
ურწალისტი.

პრესის გამაყვარებელი

კულტურის დამსახურებული მუშაკი თი- ნათონ ბენდუქიძის საქართველოს სსრ კავ- შირგამაყვარების სამინისტროს პრესის გავ- რცელების სამმართველოს ხელმძღვრის განყოფილება ხელმძღვანელობს. უნი- ვერსიტეტის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფა- კულტეტის კურსდამთავრებულმა, დრო- ვით დანიჭო სამმართველოში მუშაობა ინსტრუქტორად. მარტამ, შემდეგ აქედან ფეხი აღარ მოუყვანია. მის საქმიანობა და პროფესიონალიზმი ჰქონდათ რაღაც საერთო. თინათონს უმდებლო საქართვე- ლოს სხვადასხვა კუთხეებში მოგზაურობა,

„სოიუზბერაგის“ მუშაკებთან შეხვედრა ინსტრუქტორად, რითაც ხელს უწყობდა პრესის გავრცელებას. მაშინ სამმართვე- ლოში თითზე ჩამოსათვლილი იყვნენ მუ- შაკები. მცირე იყო ხელმძღვრებელ რიცხვიც — დაახლოებით სამი ათასი. ურწალ-გა- ლეთების დასახლებდა კი — ძალზე უმნი- ველი.

დღეს სამმართველოში ასამდე თინა- შრომელია. ფუნქციები განაწილდა რეკ- ლამის, ფილატელიის, საცალო ვაჭრობისა და რესპუბლიკური სააგენტოს განყოფილე- ბათა შორის, მაგრამ ხელმძღვრის განყო- ფილებაში საქმე მაინც ბევრია, რადგანაც აქ ერთიანდება მთელი სამმართველოს მუშაობის შედეგი, აქ ეფინება ნაიელი რესპუბლიკის სხვადასხვა კუთხეებისა და ქალაქების, დაბების, რაიონების თუ სოფ- ლების პრესის გავრცელების საერთო სე- რათის ხელმძღვრის განყოფილება წელი- წელს 48 მილიონ ენგზემალარ ურწალ- გალეთების აგრეგაციის საქართველოს მო- სახლეობას, რაც დიდ შრომას, დაუზრ- გელ ნებართვას და შემოქმედებით მუშა- ბას ნიშნავს. ჰქვას რესპუბლიკაში 5 ათასი დასახლებული ურწალ-გალეთი იკი- თება. გაბრუნებული სფეროს და მდგომარეობას შესწავლის და აღწუ- ხავს ხელმძღვრის განყოფილება.

საქართველოში ყოველ 1.000 კაცზე 1.275 ცალი ურწალ-გალეთი მოდის, მაგ- რამ პრესის გავრცელების სერიათ ყოველ დღეაღამი, ყოველ თვესა და ყოველ წე- ლითნაწილს იცვლება.

დაუღალავმა შრომამ თინათონ სასახ- ლო ქალაქი აქცია. 1967 წელს მინიჭდა მას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრე- ზიდიუმის კულტურის დამსახურებული მუ- შაკის წოდება. 1971 წელს სსრ კავში- რის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა შრო- მის წითელი დროშის ორდენით დააჯილ- დოვა. თინათონ სამართლიანად იმსახუ- რებს თავისი კოლექტივის პატივისცემის სი საუკეთესო ხელმძღვანელი და კარგი მეგობარია, წლებში მანძილზე მრავალ ახალგაზრდობისათვის გაუწევია ხელი, თეი- სი კომბა და გამოცდილება გაუზიარებია. თინათონს საერთო საქმიანობის იგი წეს- სებით, როგორც პირადულად, გეგმა გეგმ, როგორც პირადულად თინა- ნის ყოველდღიურ ცხოვრებაში აღნიშ- ნავს, რომ ქალაქი გორი კარგა ხანია მთელს რესპუბლიკაში პირველობას არა- ვის უთმობს პრესის გავრცელებაში და ხელმძღვრებელ რიცხვით ყველას უნდ ეს- რებს. აქ 1.000 სულ მოსახლეზე 2.235 ცა- ლი ურწალ-გალეთი მოდის. მცირე ად- გილი წითელწიფი ინჟინრები — 1.000 სულ მოსახლეზე 1.853 ხელმძღვრები, შემდეგ კი წვლუკი, ბორჯომის, ამბ- როლაგისა და მანაჩაძის რაიონები წარ- მოსდებიან. პრესის გავრცელებაში წა- მორჩებიან ჯავის, წყალტუბოს, მესტიის, ზნაურის და თბილისის ოქტომბრის რაი- ონები. თინათონ ბევრს ფიქრობს მათ დახმარებაზე, მათთან მუშაობის გაშლა- ზე. ადგილებზე სპეციალური ინსტრუქცი- ბის წაკითხვა, პარტიული და კომპარ- შირული ორგანიზაციების მხარდაჭერით მოსახლეობაში ფართო აგიტაციის გაშლა, სხვადასხვა რეკლამის გამოყენება სი ნა- ვადი საშუალებებით, რისთვისაც არაერ- თიხელ მუშაობავეს თინათონ.

პრესა საქართველოს ყველა კუთხეში, ყველა ქალაქში, რაიონსა, დაბასა და სო- ვოვში, ყველა ოჯახში უნდა შედიოდეს როგორც მეგობარი, მჩრეველი, ახალი ამ- ბიების თუ მოვლენების მაუწყებელი — ეს არის მთელი განყოფილების უპირველესი საზრუნავი.

მარიამ გვინიასი

თითქმის მთელი საქართველო შემოიარა. შემდეგ მუშაობდა თბილისის ვასო აბაში- ძის სახელობის მუსიკალური კომედიის თეატრში, 1967 წლამდე იყო თბილისის საინტარული კულტურის თეატრში, სადაც ბევრი სატელევიზიო სახასიათო როლი გა- ნასახიერა.

— ქალბატონო ზინა, მესხეთის თეატრ- ში როლისა და მოხვებით? — მევაწყვეტინე მოგონებები.

— 1969 წელს თბილისში საგანგრო- ლოდ ჩამოსულ მესხეთის თეატრის სპე- ტაკლებს დავეწვარი. ძალიან მომეწონა ახალგაზრდა, მზარდი კოლექტივი, მისი ხელმძღვანელობა. მიხარია, რომ ვარაუდ- ება უფროსი კოლექტისადმი.

მართლაც, მან უკვე დამისახურა ამ სა- ხელგონად, ახალგაზრდა თეატრში მათე- რების სიყვარული. ამის დასტურია მთე- დაც თეატრის კოლექტივის დიდი პატივის- ცემა უფროსი კოლექტისადმი.

მის სადად მოწყობილ, მყუდრო ბინა- ში ჩვენი ყურადღება მიიქცია კედლის გა- ზეფინა, დიად, ადვრადებულ თიხის გა- ზეთობა:

„გოგო ზინას 60 წლისთავი“. აქ მრავალი მინაწერია, ურწალად, სიყ- ვარულად. აი, „ზოგიერთი მათგანი: „მუშად გტოვო, სანატრელო ბები“.

„აწყრელი.“

„დაე, იმ ბედნიერ დღეს გამოვდგოვს, როცა შენ გაჩნდი ამ ქვეყანაზე“.

ო. რეხვიაშვილი.

„ზინობა, მშურს თქვენი“. ნანა დემბე- რაშვილი.

აი, თურმე როგორ უყვართ იგი. ამიტომ არცაა გასაკვირი, რომ თავისიანები თბი- ლისში დატოვა, თავად კი ახალციხეში ცხოვრობს ნაქირავე ბინაში, „მარტოდ- მარტო“, აქ მისი ბინა ტუნწადა მოწყო- ბილი, რადგან სიმდიდრე იმ ეპოქაშია, თე- ატრის სცენაზე, რაბის მუქზე.

— სანამ მკლავ-გული მეტრის, აქედან ფეხსაც არ მოვიცვლი! — ამბობს ზინა.

ლილი ფანაშვილი

თქვით გვსჯედი...

როცა ჩვენ ბავშვები ვიყავით...

როგორც ყველა ბავშვს, ჩვენც გვქონდა უხარმხარი, უღამაზესი სამყარო, რომელსაც „ოქროს გასაღებით“ გხსნიდით... ეს გასაღები წიგნი იყო. საღამოობით ჩვენ ვაღებდით ჩვენი სამეფოს კარს: გზადმოვლით რომინონებს, გულვიერებს, კორჩაგინებს, კიპერაულდებს, გვიანდლებს... გვიმინერავდით ლამებს, თავზარდაცმულებში შევყურებდით გოლიათებს, ლირდთა პალატაში წარმოუთქვამდით მგზნებარე, აჩანაცბულ სიტყვებს, გვეცდებოდით ბარკაიდებს, მივადვდით წითლებს, ვუტყვავდით თვითრებს.

როცა ჩვენ ბავშვები ვიყავით (წიგნზე გათენებულ დაწვებით, დაწითლებული თვალებით) მაშინ არც ვფიქრობდით, და არც შეგვეძლო ფიქრი იმაზე, რომ წიგნი ჩვენი აღმზრდელი იყო, დიდი ეკონომიზებული მეგობარი და აღმზრდელი.

დღეს უკვე ვიცით ეს სიბრტე. კარგვით წიგნებს ჩვენი ბავშვებისათვის, როდესაც ისინი დახარბებული თვალებით შეჰყურებენ წიგნის თაროებს, კარადებს. ყოველ კარზე ახალი საბავშვო წიგნი მოხარბობდნენ ერთად ჩვენი სიხარულითა, და არა მარტო იმიტომ, რომ ის წიგნები კვლავ გვაბრუნებენ ლამაზ სამყაროში, არამედ იმიტომაც, რომ მათი სახით ჩვენ, შრომლები ვიქნეთ ეროვნულ თანამეშვერდს, თანადგომებს ახალი თაობის აღზრდის დიდ საკმევში. ამიტომ, ჩვენც გვესმის, რომ არაფერს ახალს არ ვამბობთ, მაგრამ, ეს პრობლემა ხომ ყოველ ქაშს დგას შრომელთა წინაშე, ამლრდელთა, პედაგოგთა წინაშე, ამდენად იგი უცხოეთში და მარად ახალია. ახალი, საბჭოთა ეპოქის ადამი-

ნიანის ჩამოყალიბებაში ხომ უდიდესი როლი ითამაშა ისტრუქციის პეკა კორჩაგინმა? ხომ მღელვარე რომანტიკით აღავსო ჩვენი ახალგაზრდაობა ფადეევის „ახალგაზრდა გვერდიანმა? ხომ მგზნებარებით აღაწყო ჩვენი ბავშვები თავის დროზე სცენიდან გადმოხმდობარა ზოიას ორეულმა (მარგარიტა ალიგერის პიესა „ზღაპარი სიმართლეზე“)? ხომ სულით მშვენიერებს, ამოღებულებს გვზრდიდა ყველა ეს წიგნი, პიესა თუ ლექსი აბა, გავისწნეთ წლები, როდესაც თითქმის ყველა ქართველმა ბავშვმა იცოდა ზეპირად სწარმო „შანშაშვილის ლექსი-ბა-

ლადა — „დღესიერთა ლენინთან“. ყველა თავისებურად კითხულობდა მის ცრუნებულ მომაველ სტრაქონებს. საოცარია, რომ მისი რიტმი, ერთგვარად „ნარნარა“, იტყვდა ტრაგედულსა და ამამაღლებელს, აბა დაუცვარდით:

„მზის ცენება — „ოზ დედა“

ზარბაზნა დაფარა,

თავი დახლო ხალხისთვის,

ნორჩა სისხლი დაღვარა,

ნახა სამომ საფლავი,

ყველა დღის ქალაქა.“

ჩიოთ მივიდა ჩვენი თაობა ამ სიმაღლემდე! ვინ შეამზადა ნიადაგი ამისა? ლექსმა, ისევ და ისევ საბავშვო ლექსმა, რომლის ტრადიციისა საქართველოს ოთხთავა მოსდამდა. აქ არ შევდგებით იმს მტყულებს, არც წაღებურ პოეზიას საკმაოდ ართყურებდა ამ „საბავშვო“ ნიადაგსაც. მეიხებე-ლისათვის კარგად ცნობილია ის ფაქტი, რომ მეტყვამდე სთქუნის ქართული მწერლობა საკმაოდ იღებდა წყლის ამ მხრივ. რაფიელ ერისთავი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, გეგა-დამეველა მთელი შეგნებით „იცილდნენ“ ჩვენი ბავშვებისათვის, ახალი, მოზარდი თაობისათვის. მარტო რაფიელ ერისთავის „სამშობლო ხეცურისა“ რად ღირდა! — „არ გავცელო სალსა აღდგებას უცდავების ხეზედა, არ გავცელო მე ჩემს სამშობლოს სხვა ქვეყნის სამთხოზედა“.

რა თანამედროვედ ეძღვრს დღესაც და რა დროულად იღვრება ხელაც იგი! სამშობლო სისუყველი, ერთგულება ამ დიდი დედამდში! — მე პატივს ქართული ვარ, კაცისის მიუბნის შვილი და განცხრომით სხვაგან ყოფნას მირჩენია აქ სიკდილიო!“ —

ამბობდა დღუბ მეგრელის ლექსით: „სამშობლო, უბარეულს ყოვლისა!“ მაგრამ სამშობლო, მამულს მხოლოდ ბრმა სიყვარული არ ქრდება შვილი, მას მხრებში უნდა უდგეს გონიერი, ნიჭიერი, განათლებული, შეგნებული რტოები შვილი და ან ლექსი, მთლიანად გაბრწყინებული ამ შეგნებით:

„საყვადი ტურფა მკვეთანა,

იღისნი ივერი მხარეი,

და შენი ქართველი ზნეულობა

სამშობლო გაახარეო!“

ასე დაბეჭდა დიდი ილიამ „ივერიაში“ ქაბუკი სოსლოს ლექსი. შემდეგ კი ასევე დიდი იაკობ გოგებაშვილმა თავის დედანაში უყოყმანოდ შეიტანა ეს ქვეყნური და მშვენიერი ლექსი. კეკე და მშვენიერება უნდა ახლდეს საბავშვო ლექსს. მხოლოდ სილამაზისთვის წართმეული ლამაზი ლექსი თითქმის ამ პეკელას პავს, ერთი დღით რომ ამცოცხლებს.

და ამ სიხიერ ნიადაგზე აღმოცენდა კაცთა სიყვარული გათბობი, ბუნებისა და სამყაროს სიღმეში გათენებული შოი მღვიმელი. სასიხარულოა, რომ ახლანდ გამომცემლობა „ნაყადლემა“ ქართული საყვარული ლიტერატურის მიზლითთვის სტრიაში დასატბა შოი მღვიმელის ლექსები და პოემები. ვფიქრობთ, „ნაყადლემა“ ასევე მოაწვდის ჩვენს ბავშვებს გიორგი ქუჩიშვილის, იოსებ გრამაშელის, ილია სიხარულიძის ლექსებს. მიეწევა მათი ლექსების ერთგვარ ცოდნად ჩაგვეთულება; კარგა ხანია მათი წიგნები არ შემეტბნია ჩვენი საბავშვო ბიბლიოთეკის თაროებს. არა და, რა დღე-ვიწყარია კ. ქუჩიშვილის:

„ზემი, დედას გავუცემი,

მუღამ მეყვარები

ოქროს სათაღებს გავუღო,

როცა გავიზრდებო!“

და

„მაუ, მაუ, ქორო ნუ ფრენ,

ჩვენს ეზოში დიდდობას!“

საოცარია, რომ ლექსი 1920 წლით არის დათარიღებული, მაგრამ დღესაც არ გვეგულდება დღეა, და ლექსით რომ არ ადგენენიონ ეს თავის პაქის. რე დავაფიქვებ ჩვენს ბავშვებს „მუღამ-მეყვარები“. ცხოვრება წეს მიღის, გვიგეტყვას ნაბიჯი იტრება ყოფა ფსიქიკა, მაგრამ ბავშვობას კვლავ რჩება სათამაშო, თოქნა, ცხენი, ზხრიალი, და პატივს უყვადვს გოგონა კვლავ აყუქუბალებს თავის უცდავ დედოფალს:

„ქაქა, ქაქა,

აბა, ჩქარა —

მიმეზმარე, მომეშველე,

ეს ხალხი არ ფიქრობს, —

მაღერ წული გაანდო!“

ასევე სახალბო იბრწყინებს იოსებ გრამაშვილის თვითმოყოფილ საბავშვო ლექსები, ოლინდ ჩვენ უნდა წავშვედოთ. ჩამოღებ ჩვენი მეგობრის წიგნის თაროებზე მისი წიგნებიც, თორემ დავიწყების ძალით მივცემთ მათ. ვერ პატივს გირმშვილის „ონაგარა“ რად გვიღირს!

„მე მინდოდა შენს სიტყვებს

ვარდებივით ეცხრა,
შენ კი რა გამოხედოდი,
ბავჯი და მკეცხარა!“

რამდენი სავერელი ონავარი დაუდინჯე-
ბია ამ სტრიქონებს. გახსოვთ, „ზარმაიცო“,
„პატარა მშენებლები“, „გოგია და მურია“,
„ბაბაჟანას ქოშები“, „მუსტაფას ვირი“? —
რა კასკადი, რა ლაღი სტრიქონები, სტრიფე-
ნი, მომდენილი თქმები!
იგივე გვეთქმის ილია სიხარულის შე-
სახებაჯი.

დოლი ამზობს ვთამაშებ
ამ პატარას, იმ პატარას,
იმ პატარას, ამ პატარას,
ამ პატარას, იმ პატარას“.

ასე მივჩნეული დოლი ილია სიხარული-
ძემდე არავის ჰქონია. სკოლაშდელი ასაკის
ბავშვებს განსაკუთრებულად უყვარდათ
ილია სიხარულის ლექსები, იოლად, ძალ-
დაუტანებლად ითვისებდნენ პატარები, უე-
ვარდათ შეხვედრები პოეტთან. ახლა, რო-
დესაც ილია სიხარულიმ ადარა გვეყვას
გამომცემლობებმა ახალი სიცოცხლე უნდა
მისცენ მის ლექსებს. უნდა შეახვედრონ
ეს ლექსები თავის ახალ მკითხველებს.

ჩვენდა საბედნიეროდ, ქართულ საბავშ-
ვო პოეზიას ბევრი ნიჭიერი და თავდადებუ-
ლი მოამგვე ჰყავს: გიორგი კაპახიძე, არნო
ონელი, მარჯანი. მათ შეეძინა რუსთა-
ველის პრემიის ლაურეატი, ცნობილი პოე-
ტი მაყვალა მერგულიშვილი, მივიდა ახალი
თაობა, რამელთვან გივი ჰქონიდას ხმა უფ-
რო და უფრო მეტის თვითმყოფადობით გა-
ისმის, ზოტა კერესელიძე, გიორგი წერეთე-
ლი, მისი ჩენიძეები და სხვანი და სხვანი —
მათი ასპარეზი ბავშვთა სამყაროა, და ისი-
რად მხოლოდ ამ სამყაროსთვის მარტოავე
სტრიქონებს. მაგრამ გულსატკენივი გვიჩე-
ბა: უფრო და უფრო ნაკლებ იცლიან ბავშ-
ვებისთვის ჩვენი ცნობილი პოეტები, საბავ-
შვო უტრუნალ-ვახუთებში თითქმის აღარ მო-
ჩანს მათი ლექსები და პოემები. არადა, მათ
ამ დარგში დიდი მიღწევები ჰქონდათ. სწო-
რად ამას აღნიშნავდა გელსტატიკელი თა-
ვის 31 აგვისტოს მოწინავენი გაზეთი „ლი-
ტერატურული საქართველო“, აღნიშნავდა
მეტად სამართლიანად.

ჩვენ გვიჩნდა, ჩვენს ბავშვებს უნდათ,
ჩვენს მწერლობას ეკუთვნას: უფრო მეტი,
უფრო კარგი საბავშვო ლექსი თუ პოემა.
ჩვენთვის მათთვის განკუთვნილ პრობ-
ლე მსჯელობისგან თავი შევითქვით (ფიქ-
რობით, ამ დიდ თემას შეეძღვნა შეგებობა).
ჩვენ მივგულენ ვართ შეგქმნათ ნაწარმოე-
ბები, რომლებიც ქართულ ემპაქცილთა თა-
ნარბად ეყვარება ჩვენი სამშობლო სამშო-
ბლო. ყველა ბავშვს.

ჩვენს შვილებს, დღევანდელ პატარებს
უფრო მრავალრესიტიანი, უფრო მდიდარი
სამყარო გაჩნიათ. ჩვენ უნდა შევქმნავ-
ოთ ეს სამყარო. ჩვენ უნდა მოვძებნოთ
იქორის ვასალები ამ სამყაროს გასასხლად.

საუბარი მოახსენე

საუბარი მოახსენე

პარტნიორები, რომლებიც სიუჟარულს
ნადავზე ახალ ოჯახს ქმნიან, როდესაც ფიქრ-
ბენ გრძნობების გამძლეობის შესახებ. რო-
გორც ზნორად ლიტერატურაში მითითებ-
ბენ, ისინი სამყაროს და ერთმანეთს ვარ-
დისფერი სათვლით უცქერაინ და ჰგონიათ,
რომ სულ ასეთი ამაღლებული გრძნობით
ივლიან ცხოვრების გრძელ გზაზე. მაგრამ
გადის დრო, იცვლება თითოეული პარტნიო-
რის ცხოვრებისეული, ინტელექტუალური თუ
ესთეტიკური შეხედულებანი, მათი სურვი-
ლები და მოსწავუბები. რა შემთხვევა გრძნო-
ბებს? ისეთივე ხალასი და თბილი რჩება თუ
უკანა ცვლილება საქაოლად აფერმკრთალებს?

გრძნობების გამძლეობის მხრივ აღმანი-
ება შესაძლებელია განსხვავდებოდეს ერთმანეთი-
საგან. ზოგიერთის გრძნობა მთელი სიცოცხ-
ლის განმავლობაში მყარია და შეუბღალავია.
ზოგიერთი კი იმას, რაც იდეალურად ჩი-
ვნიდა, ჰკარგავს და სულ მალე ნაწინ მიუ-
ღებრივ ცხოვრებაზე გადადის. ვინაა ამაში
„დამანაშავი“, ხად, როდის და რატომ დაი-
კარგა ის უდიდესი სულიერი ამაღლება?

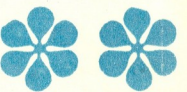
გრძნობათა ცვლილების მხრივ რო-
გორც პიროვნების ფსიქიკურ სტრუქტურა-
ში, ისე მის გარეთაც მრავალი შეიძლება
იყოს. თავიდავთაც ისაა, როგორი ინტერ-
სებისა და მხედრეკილებების პარტნიორს
აირჩევს თითოეული, რითად კი — ცხოვრე-
ბის რა სტადია. თანამედროვე მკვლევარის
მაინც გრძნობა წერს: „ქალსა და მამაკაცს
შორის დამოკიდებულება ხანგრძლივია, თუ
მათ შორის პოზიტიური გრძნობისმნიერ-
ელობაში ინტენსივობა მაღალი სახის დაკავშირები-
საა“. მართლაც, ქორწინებრივი ურთიერთო-
ბა ბევრად უფრო ფაქში ურთიერთობაა,

ვიდრე სექსუალური მოთხოვნილებაზე ამა-
ბული ურთიერთობა. მკვლევარები წერენ:
ვიც სიუჟარულს ამ თვალთახედვით განიხი-
ლავს, ვერ ანსხვავებს მას ცხოველის ინ-
ტენსიური ქცევისაგან და პირობად იყ-
ნებს. გამოკვლევებში მითითებულია, რომ
ოჯახი უნდა შეიცავდეს ესთეტიკური, მორა-
ლური და სოციალური სახის დამოკიდებუ-
ლებებს.

ქორწინებრივი ბედნიერება ყოველთვის
დაგს ემოციური საშრობობის წინაშე. ამი-
ტომ იმ ღამაში იდეალურსა და ურთიერთო-
ბებს, რომლებიც თავიდანვე ქორწინების
საღვთეს ქმნიან, ციხე-სიმაგრესაგან დაცვა
ესაბერება. მაგრამ როგორ? რა ზერხებთ?
არსებობს კი ასეთი? თუ არსებობს, ყველას
ერთნაირად შეუძლია მისი გამოყენება თუ
თითოეულთან ინდივიდუალური მიდგომა
საჭირო?

ყოველი ადამიანი უნიკალური და განსხ-
ველებული ფსიქიკური სტრუქტურით ხასიათ-
დება. შეუძლებელია ყველა ერთნაირად მარ-
თავდეს საკუთარ გრძნობებს და საუბრეთსო
შედეგს აღწევდეს. ამიტომ ამ მტედს რთულ
ციხეებზე ერთი გადამჭერული პასუხის გა-
ცემა ძნელია. სოციოლოგიური და ფსიქოლო-
გიური გამოკვლევებში მოცემულია ზოგადი
ხასიათის შეხედულებები, რომელთა გავა-
რდისწინება სასურველია. საქმე დაუწერელ
კანონებს შეეხება.

უპირველეს ყოვლისა, ზაგანსითაა აღნიშ-
ნული, რომ სხედრებრივისა და სულიერის
გაწინაწიურებული შეკავშირება გრძნობების
შენახვის ერთ-ერთი აუცილებელი პირო-
ბაა. როცა განსხვავების სულიერად საერთო
ბევრი აქვთ, გრძნობები ნაკლებ ციფდება.
ქორწინებრივი ყოველდღიურობა არ მოთ-

ვისი იქნება გავრცელება?

ცნობილია, რომ მისი სახელია მარია, შშ წლისა; დაიბადა არგენტინაში, ოპერაცია გაუკეთეს ბუენოს-აირისის საავადმყოფოში — „ალფარი“. იგი მსოფლიოში პირველი ქალია, რომელიც მეცნიერებაში ატარებს „სხვის ბავშვს“, ექიმებს იმედოვნებდა, რომ შობილიდან ნორმალურად ჩატარდება. მაშ აქ, მარია სულ მალე გახდება სხვისი შეიძლება.

განე ეს შესაძლებელია? ჩვენ ისეთ დროში ვცხოვრობთ, როცა თირკმელების კი არა, გულის გადართვა ადრე ითვლება და მხოლოდ, მოლა, რატომ არ შეიძლება განხორციელებს ქალის საკერძოების განაწილება? ასეთი კითხვა დაუგზავნა თავის თავს ამ ჩამოღონებ წლის ბავშვების მშობლებმა. ექიმმა ბლანკომ, თავდაპირველად ოპერაციები ძალზედ ჩაატარა. ცხოველებზე წარმატებით ჩატარებული ცდებით გახსენებულმა არგენტინელმა ქირურგებმა დაიწესეს ქალის ძენა, რომელიც დათმობდებოდა და ასეთ არაჩვეულებრივ ოპერაციაზე მაშ მისი იკვებ. ეს გახლავთ შემთხვევითი მარია, იგი ათ წლის გათხოვილი იყო და მთელი ამ ხნის მანძილზე რეცხვით და ყოლა ბავშვი, რითაც მან მალე იყო უკმაფლოდ დათმობდებოდა. კარგა ხანს გრძელდებოდა დონორის ძენა. კანდიდატურა ბევრი იყო. არგენტინაში ბევრია მარია. ვალენტიანა ქალი, რომელიც ხანმოკლე ციკლის უარს შედის განჩინს უნარზე, მხოლოდ დონორის არჩევის აუცილებელ პირობად იყვანა. შემთხვევითი ქალის გარდა, არაჩვეულებრივ, რომ მას წამართლი და კარგად განვითარებული ბავშვები შეიძლება.

ოპერაცია, რომელიც მარია წარმოადგენს 19 ექიმის, 7 საათის გაგრძელება. მაქცინა იგი კარგად გადაინახა.

სამი კვირის შემდეგ ჩატარა მორჩინებული გამოკვლევები, რომლებიც აჩვენა, რომ გადართვილი საკერძო ნორმალურად მუშავებს.

ოპერაციამ სახეები წლის შემდეგ მარია დაიწყო. მაგრამ ექიმთა სიბერე ნაადრევად გამოდგა. მშობლებმა, რომლებიც მარია გადართვა, გამოიწვია გართულება, რაც გახდა ნაადრევად ამორტის მიზეზი.

გვიღა რამდენიმე თვე. მარია ისევ დაფიქსირდა. ახლა იგი ელოდება სასურველი ბავშვის გაჩენას.

კი მაგრამ, მისი ეს ბავშვი თუ სხვისი? იტალიურ ქალთა მუხრანდინა

ბოგს უკავდებოდა სიყვარულს, მაგრამ დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ რამდენად უფროსობდა ან იცავს თითოეული პარტნიორი ქორწინებები კომპონენტებს, ენება: უაზარბა, ვიკაცობა, ნდობა, პასუხისმგებლობის გრძნობა. შეგრძელებით თითოეული.

უაზარბა სიყვარული ჰუმანიტარია და ხანგრძლივი. შეიძლება ვთქვათ, იგი მხოლოდ რჩეულია ხედიდან. ასეთი რჩეული შეიძლება იყოს პირდაპირ და მწველად, პირველივე და მუშაში. უაზარბა გრძნობების მატარებელი ადამიანი ბედნიერია, მისი სიყვარულში ფიორი სიბიწნე არ ერევა, იგი პარტნიორის სურვილებითა და კეთილდღეობით ცოცხლობს. ბედნიერია უნდა იყოს ის სიყვარულის ფორმებზე შეგრძელებით სუბიექტურ და ეროვნულად უნდა პასუხისმგებლობა, თუ მას „სულში უმჯავო არ უნის“. ნიკოლოზ ბარათაშვილი ამბობდა: „თუთი უკვალბა მშვენიერია სულში მგდომობის, ეს ვერც შეშინებდა და ვერც აქამდე ვერ დააბრუნებ“. ეგოსისა და ეგოიზმის გრძნობების აღმართს ნამდვილი სიყვარული არ შეუძლება. იგი მხოლოდ საუთარი მოთხოვნების და მათი დაკმაყოფილებით წარმოადგენს და პარტნიორისა და თვითონ უცვლელი. ასეთ ადამიანთან ცხოვრება არც ისე იოლია. მსგავს შემთხვევაში შესაძლებელია ქორწინებებიც ურთიერთობა არ დაიბრუნებს, მაგრამ ემოციური კავშირი აუცილებლად შენარდება.

ვიკაცობა ადამიანის ერთ-ერთი მტელი დიდიხელი ფსიქიკური თვისებაა. იგი მხოლოდ ფიქრით კატეგორიას კი არ მიაქვია, ვინა, არამედ უფრო მეტად სულიერი ატარება, გამოქვამება და პირდაპირი წყობითობა. ასეთი პირობის სიღრმის ადამიანები გვხვდება როგორც მამაკაცებში, ისე ქალებშიც. გრძნობების შენახვისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, როგორ იქცევა სუბიექტი კრიტიკულ სიტუაციებში, რამდენად რისკიანი და ადამიანი პარტნიორის ავადმყოფობის თუ სხვა გაჭირვების დროს. ქალს საიკრავი ხიზლავს მამაკაცის რაინდული თვისებები, და გრძნობების იოლად როდეს ქრება ასეთის მიმართ. მშინა, უნებმიანი და მარტუვი სახიათის პარტნიორისათვის შეუძლებელია ბოლომდე მისამართის გრძნობით დარჩეს ადამიანი.

პარტნიორთა ღამეში ცხოვრება ბევრად და მარტულებით ურთიერთ ნდობაზე. ქორწინებაში ერთად უფრო ნიშნავს ერთ სივრთი გეგმებას და მზრუნეს, ერთ ვალდებულებებს და ამოცანებს. კარგ ცოდქმარის შორის დამაღული არაფერია და ისინი ურთიერთ ნდობას იმსახურებენ. ზოგიერთი უნდობლობით გამკაცრებული ადამიანი ყოველთვის რაღაც საეჭვოს ეძებს პარტნიორში, იმიტომ კი არა, რომ იგი სადღა არა, არამედ თვითონა უნდა. უნდობლობა კლინდინა ცხოვრებისეულ წყობილებაზე. ასეთთან გულგადილი საუბარი მიზნს ვერ აღწევს, რადგან მას საიკრავი უქმის სხვისი როლისა და პოზიციის მიღება. გერმანელ

მეცნიერი ბერნდ მიტაგიფიფერი წერს: ურთიერთობის და პარტნიორის საზღვრების დარღვევა ექვიანობის ერთ-ერთი საფუძველია. თუ ცოდქმარის შორის კავშირი სულისგანა და ისინი შეგრძელებით ცხოვრებით ცხოვრობენ, თუ სიყვარული ოპერირება და ერთმანეთს მჭიდროდ პარტნიორის ცემენ, იქ ექვი არ ჩნდება. ზოგიერთი ადამიანი ექვის საფუძველს ამო სიყვარულით ხედავს. ამიტომ შიშიად ამბობენ: ჩემს შეშუდებს ძალთან ვუყვარება და ამიტომ არის ექვიანი, ან პირიქით. ანუ განა? ბერნდ ალნშვას: ექვიანობა არ მიაქვთუნება ნამდვილ სიყვარულს. ექვი ჩნდება იქ, სადაც პარტნიორთა ცხოვრება გაუწონასწორებელია. ექვიანი ადამიანს იგი კერძო მესაკუთრის ადარება, რომელიც მხოლოდ პარტნიორად ფლობს თავის პარტნიორს. ზოგიერთი ექვიანი ცოდქმარს აქ ქმარი საეჭვო პიროვნების ზირ-ზირი ხსენებით თვითონ აძლევს ბიძგს შეშუდებს გრძნობებს, რომელსაც ნამდვილ არაფერი უფერია. ექვიან სიყვარულს აქლია რაღაც სულიერი განსაზღვრული, რომელიც ნამდვილ სიყვარულს მიეწერება. ექვიანი ადამიანი ბოლოს და ბოლოს თავს აბეჭდებს პარტნიორს და მისადმი გრძნობაც ცოდება, რადგან პარტნიორი ასეთ შემთხვევაში პირდაპირად შეუარსებულად. სპირთა ნდობა პარტნიორისა, ყურადღება და მისი პიროვნული ადარება.

მაგრამ რა ექვილება ადამიანს, რომელიც ავადმყოფურად ექვიანია და ვერაფრით დაარწმუნებს სიამაღლებით?

ქორწინებაშიც ურთიერთობა შეუძლებელია თვითდინებას მიენდოს. პარტნიორის ვალდებულებები არიან პასუხისმგებლობის ცნობიერებით ასრულებული ქორწინების აქტივ დაქირებულ ამოცანებს: ესენია: სულიერი და ფიზიკური განმართული შთაბეჭდილობის აღზრდა, ქვეყნისათვის პიროვნული ღირებულებების შექმნა და მშობელი ხალხისა და კლასის ინტერესების დაცვა. ჩვენმა შესანიშნავმა წინაპრებმა აღმოაჩინებულად იცოდნენ ქორწინების ფსიქოლოგიური არსი. ამიტომ უკველავ გაჭირვებული ოჯახი კი ქორწინდის იმედო, თანადა და სხვათა მტრული შეგრძელებით ფსიქოლოგიურ შთაგრძელებას ახდენს ახალგაზრდა ქალებზე და მალა სწევდა მათი პასუხისმგებლობის ცნობიერებას მშვენიერი ოჯახის შექმნისა და შევიდების აღზრდისათვის. ოდითგანე ქართველი ქალი და მამაკაცი დაღმირებით თუ გაჭირვების ემსი გრძელწინდებს ოჯახის ქაპანს, ამიტომაც დამკვიდრდა ქართული ენაში ამ გატანის დამკვიდრებულების შესატყვისი სიტყვა „შეუღლება“. პასუხისმგებლობა შეიძლება ირიცხე პარტნიორს და არა ერთს. იმ შემთხვევაში, როცა ოჯახის მიმართ ერთი გრძნობის მხოლოდ ვალდებულებებს და ასე გრძელდება უღმრის განსაზღვრებაში, მეორის მიმართ გრძნობები ცოდება. საკვირველია!

შეშუა ნიშნავს, ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

**გილყაყაჲთ სჲოლის დამთავრებასი
გამოსაჲვაგი სალამოსთჲის...**

ნახ. №1. კაბა იკერება აბრეშუმის ქსო-
ვილისაგან. სილუეტი — ნახევრად ტანზე
მომდგარი. აშვეებული კოკეტი, ჭიბები და
საუელო დაქარგულია ქსოვილის შესადარი
ფერის აბრეშუმის ძაფით. უვავილები რომ
ამოზრცული გამოვიდეს, უვავილის ძირს.
ფონს ქარგავენ შალის ძაფით.

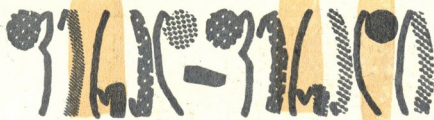
ნახ. №2. იკერება ერთფერი აბრეშუმის
ქსოვილისაგან. ლიფი გადაჭრილია, ქვედა-
ტანი — კლოში. სახელოები შესდგება ერთ-
მანეთზე დადებული სამი არზიისაგან, მოკ-
ლე პასკ. და სახელოები დაქარგულია „რო-
კოკის“ სტილში, ფერადი, ნახი ტონების
აბრეშუმის ძაფით.

ნახ. №3. ეს კაბა წელში გადაჭრილია.
ქვედატანი — კლოში, სახელო მოკლეა და
მიკერებული. ლიფი მოვარდება მკერდის
ხაზთან. ჩაქერებული ქაშარი და სახელოები
ქსოვილის შესადარი აბრეშუმის ძაფითაა
დაქარგული.

ნახ. №4. კაბა იკერება სადა შიფონისა-
გან, ლიფი გადაჭრილია. მოსაცმელი მოკლე
პელერინა და ქვედა ტანი შეიძლება შეხ-
რულდეს „გოფრითი“ ან „პლისიტი“. საუე-
ლო დაფორმებულია ბელონური უვავილე-
ბის პაწია მთლიანად.

ნახ. №5. კაბა ნახევრად ტანზე მომდგა-
რი, შეიძლება წელში გადაიჭრას. პატარა
სახელო „ფიფნარი“ მოვარდება განიერი
მანქანითი საუელო, ლიფი და მანქანა და-
ქარგულია ძაფით და წერილი მძივებით (მძი-
ვები ჩაქარგულია უვავილის გულში).

ბრძოლა სოფლის სპორტის წინაშე

თუ იაბონის დედაქალაქში 50 წლის განმავლობაში ჰაერის დაბინძურება ისეთივე ინტენსივობით გაგრძელდა, როგორც დღეს, მაშინ აქ სიცოცხლე შეწყვედა. ამ საფალო დასკვნამდე მივიდა დედაქალაქის სამეცნიერო-ტექნიკური სამსახური. ყოველდღიურად აქ ქალაქის 11 მილიონი მცხოვრებლის თავზე 700 ტონა გოგირდის ორგანიზმი ეშვება. იაბონის შემდეგ ქალაქის საავადმყოფოებში „ფორთოქოლი სმოვის“ 8 ათასი მსხვერპლი მოხდა. ად. ლუნი თრეკერ ტიკოის თავზე აღიმართება 1500 მეტრი სიმაღლის ანაორთილი აირების დრუბელი.

განსაკუთრებით უტყობო ბავშვებს. სტატისტიკური მონაცემებით, ყოველ ათასი ბავშვიდან თითო ასობით არის დაავადებული (ქვეყნისათვის ეს ციფრი საშუალოდ 2,3 პროცენტს უდრის). ტოკიოში მცხოვრებ მოზარდთა მხოლოდ 18,5 პროცენტს აქვს სათანადო ადგილი. სხვათა შორის, ეს არის მიზეზი იმისა, რომ შარში საავადმყოფოში კატასტროფული 11 ათასი ბავშვი დაიღუპა.

მგერამ მხოლოდ სმოვი რიდი ემუქრება იაბონელებს! უმწიფელოვანესი საცეხი პრედეტორი — ბრძენი გარემოს დაბინძურების გამო საფრთხეშია. შარში ბრძენის მოსავალი ქვეყნის 168 პრედეტორთა დაზიანება შმახინის ელემენტები — კამიფიკური, რომელიც დიდი კონცენტრაციით მოითხოვს მეტალურგიული საწარმოების მასობრივად. რადგანაც მეწარმენი არ ემორჩილებოდა მოთხოვნას და არ ქმნიან გასაქმებულ სისტემებს, იაბონის — ცენტრალური ხელი-სუფლება მოუღებელი გახდა დროებით აეგრძელა მოქმედებული ბრძენის ყანებით სარგებლობა.

„იონიზაცია უნდა ფორმირდეს, გარდა“

სანიზატორი აუზნაობა

მეორე მსოფლიო ომის დროს გერმანიის ახლოს მდებარე კუნძულზე ჰაერის ტერიტორია ბაქტერიოლოგიური გამოცდების ობიექტად იყო ქვეყნის. კუნძულის ნიადაგი მოწამლეს ენტრაქსის სპორებით — ეს ერთ-ერთი ექსპერიმენტთაგანი იყო ბაქტერიოლოგიური ომის სამზადისში. ამის წინათ კუნძულს მეცნიერები ეწვევნენ და ნიადაგის სინჯი აიღეს. აღმოჩნდა, რომ დღეს, გამოცდების ჩატარებამდე სპიი თევზი წლის შემდეგაც, ნიადაგი კიდევ მოწამლულია სპეციალისტების თვლიან, რომ კიდევ ასმა წელს უნდა გაიაროს, სანამ ბაქტერიოლოგიური ბიოტერაპიუმების შედეგი ლოკალიზირებული იქნება და შესაძლებელი გახდება, რომ კუნძული ხალხს დაუბრუნდეს. ნიადაგის დეზინფექცია შეუძლებელია.

„იაბონი დაიწყო“, აშშ.

დაზარალებული სრულდება

„დღეობა სულ უფრო და უფრო იოფდება! ამიტომ ხელიდან არ გაუშვით შემთხვევა და ეწვიეთ აშშ-ს, ქვეყანას, სადაც გაოცებისაგან სრულდება შეგვიკრახო!“

დაწილ ქვეყნისათვის ერთმა ჯგუფმა მიიღო ამერიკის სარეკლამო სააგენტოების მიწვევა და ტურისტულ გემებზეცაა ოკუპირებული.

მოგვიანებით ტურისტებმა გაცნობეს: „ჩვენ მართლაც შეგვიკრა სუნთქვა, როდესაც აშშ-ში ჩასვლის შემდეგ პოლიციელებმა ასეთი ინსტრუქცია გაგვიცნეს: „თუ ქუჩაში ვინმე შეგხვდება, ეცადეთ გზა დაუთმო: წინააღმდეგ შემთხვევაში, შესაძლებელია ტყუილ დაგასაბლან ან ნენგნს ქვეშ დაწვა გავიაროთ.“

„ეცადეთ, ისარგებლოთ პოლიციის მიერ კონტროლირებული ფორმის იგლოუ კეზის“ ტაქტიკით. თუ სხვა ტაქტიკა ჩაქვით, შეიძლება გაფიცვანო ქალაქ გარეთ, გაგვიაროთ“

ცონ და მანქანიდან გადმოგადგინა. აშშ-ში სანიზატორი კონსტრუქციები გაქნობილი პრევენციისათვის — იგი შეიძლება ოქვენი მკვლელობა გახდეს“.

„თუ ორულში ნიშნის კარზე მოგვარენეს, რა გულებით, შერისლება უბრალოდ მიგაჩხრანო.“

დაწილი ეტრნალისტები იმავე გემს გამოკვეთს სააგენტო რისილი და შინ დაბრუნებულმა განაცხადეს: „ქვეშაბრძოლა გაგვიკა პოლიციელთა ინსტრუქციებისა და სარეკლამო მუცულებების შიშისათვის საოკარმა მსგავსებამ. ერთნიც და მეორენიც უცხოელებს პირბუბან: „სუნთქვა შეგვიკრებათო.“

„იბრუნება“, დაწა.

მპარის სანიზატორი ნათება

საოკარი მოვლენის მოწვე შეიძლება გახდეთ, თუ ინდოელი ოკეანის სანიზატორი მდებარე ტრანზიტის სოფელ კოლუმბა-მასხოს ეწვევით. ამ სოფლის სამხრეთ-დასავლეთით გადემუღოლია მპარის მთები. სლამოობით მთების კალთებზე აღის ანარქული მსგავსი ათინათი გამწვანება ხოლმე. ამ მოვლენის მიზეზი არავინ იცის. სოფლის გულადობს ბევრჯერ წასულან მთებში, მაგრამ იქ ვერც ეცესლი უნახავთ და ვერც მისი გამოწვევები მიზეზი. ნათება მხოლოდ 12 კილომეტრად ჩანს — სწორედ ამ მანძილით არის დაშორებული სოფელი მთებს. ეს ფენომენი ჭერ კიდევ შუა საუკუნეების ანგელოზ ქრონიკებშია აღწერილი. 1934 წელს ამ მოვლენით მეცნიერები დაინტერესდნენ: „ზრავალი პიპოთიკა წამოიყენეს: „მპარა“ მთების ფეიერვერკი კოპობის აირების გამოყოფის შედეგია“, „აბრეშფობის ელექტროლი განმუცტვის შედეგია“, „რადიოაქტიური ელემენტების დაშლის შედეგია...“ და ასე შემდეგ.

ამგავსად, ტრანზიტის განათლების სამინისტრომ მპარის მთებში ექსპედიცია მიავლინა, რომელსაც ჭერჭერობით, თავისი გამოკვლევები არ დაუმთავრებია,

ბარბაქანის პირველი გვერდი „ბაზაზულო“, მხატვარი ჯ. ხუცოშვილი; მეორე გვერდი — დეკორატიული კომპოზიციები, მხატვარი ლ. შენგელიძე.

რედაქტორი მარიკა ბარბაქანი	სარედ. კოლეგია: ნ. ბარბაქანიძე, ბ. კალანდარიძე (პ. მე. მდივანი), ზ. ბაბახიძე, თ. ლავრუაშვილი, დ. სიხარულიძე, ნ. შალვაშვილი, თ. შენგელიძე (მხატ. რედაქტორი), თ. წარბაქანიძე, ნ. ჯაფარიძე .	ხატ. კომპოზიციები გამომცემლობა
ტექნიკური რ. ჩოფიკაშვილი		

საქ. კვ. ცეს. გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონები № 99-88-71, სასუნსემგებელი მდივნის — 99-71-68. მხატვარი რედაქტორის — 93-98-57, სპეციალიზირებული — 93-98-54, გადამცემი სასუნსემგებელი — 20/111-74. ზ. ხელმოწერა დასაბეჭდავად 22/IV-74 წ. ქალაქის ზომა 60x90/8, ფიზიკური ნიშნები ფურცელი 3, სადრესტო-საგამომცემლო თანხა 5,3, ტირაჟი 125.000. შეჯ. 1103 უფ 01731 ფასი 80 კაპ.

ამ ცოტა ხნის წინათ ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიულ მოძრაობას გამოაკლდა ერთ-ერთი დიდი მოღვაწე და მებრძოლი, ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის პრეზიდენტი ჰერტა კუუსინენი.

იგი დაიბადა 1904 წლის 14 თებერვალს, საერთაშორისო კომუნისტური და მუშათა მოძრაობის გამოჩენილი მოღვაწის ოტო კუუსინენის ოჯახში.

ადრეული ასაკიდან დაუკავშირა ჰერტამ თავისი ბედო რევოლუციურ მოძრაობას და იქცა ფინეთის კომუნისტური პარტიის აქტიურ მოღვაწედ, რის გამოც, წლების მანძილზე იმყოფებოდა ფინეთის ციხეებსა თუ საკონცენტრაციო ბანაკებში.

1944 წლიდან პ. კუუსინენი ფინეთის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრია, 1945-1970 წლებში იგი აირჩიეს ფინეთის პარლამენტის დეპუტატად, ამავე დროს, „ფინეთ-საბჭოთა კავშირის“ საზოგადოების გამგეობის წევრი და ვიცე-პრეზიდენტი, იგი გულმსურვალედ რღწვის ფინეთ-საბჭოთა კავშირის მეგობრობისა და თანამშრომლობის გაძლიერებისათვის.

დიდი აღიარება ხვდა წილად ჰერტა კუუსინენს სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებში. იგი იყო მსოფლიო მშვიდობის საბჭოს პრეზიდიუმის წევრი, ხოლო 1969 წლიდან — ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის პრეზიდენტი და დიდ საქმიანობას ეწეოდა ქალთა საერთაშორისო სოლიდარობის განმტკიცებისათვის, ქალთა გამარჯვებისათვის მშვიდობისა, სოციალიზმისა და პროგრესისათვის ბრძოლაში.

იმ წელიწადისთვის, რაც ჰერტა კუუსინენმა შეიტანა ხალხთა მშვიდობისა და მეგობრობის განმტკიცებაში. იგი დაჭილდოებული იყო ხალხთა მეგობრობის ორდენით.

ფ 132/90

საქართველოს
ხელოვნება

ИНДЕКС 76178